

DIRVA

Nr. 84

Liepos-July 22, 1960

Cleveland, Ohio

PO LIETUVĄ VEŽIOJA 47 "MALDININKUS"

Šiuo metu į Lietuvą yra nuvykę 47 ekskursantai. Visi jie yra ne paprasti lankytojai, o rusų Lietuvoje pastatytos valdžios svečiai. Todėl jie valdinėmis priemonėmis vežiojami, jiems rengiami sutikimai bei priėmimai, jiems rodoma kas tik yra geresnio parodyti. Svečiai už visa tai iš anksto yra nusiteikę viskuo stebėtis, gėrėtis ir kiekviena proga sakyti, kad tokių stebuklų jie niekur kitur, ypač Amerikoje, nėra matę. Nuvykę į Lietuvą jie elgiasi maždaug kaip J. Jurginio aprašyti maldininkai Vilniaus Kalvarijose. Pavyzdžiui, Jonas Grybas (iš Lietuvos išvykęs dar caro laikais) net ir žemės pabučiavimo ceremoniją atliko.

Tokių valdžios svečių — maldininkų į Vilnių atvyko liepos 5 d. 19: Natalija As-trauskienė, Vincas Kirvela, Marta Tvaskienė, Konstan-tinas Budrys, Valteris Du-bendris-Viešys, Leonas Jo-nikas, Julija Kesko, Petro-nelė Malinauskienė, Algir-das Margeris, Ona Mockie-nė, Kazimieras Morkūnas, Jokūbas Pauliukas, Etel Pauliukienė, Albinas Petro-nis, Nelė Siri-Botyrienė, Marcelė Vasiliauskienė, Jo-nas Zdanavičius, Jonas Žal-ga, Antanas Zinauskas. Trys pirmieji iš Detroito, kiti iš Chicago. L. Jonikas — Vilnies redaktorius, o J. Pauliukas — Vilnies admini-stratorius. A. Margeris nuvyko antrą kartą.

Liepos 9 dieną nuvyko 28, iš įvairių vietų: M. Baltulio-nytė-Straus, B. Barkauskas, E. Belekevičienė, L. Beke-šienė, V. Bernotas, N. Buk-nienė, K. Čiurlys, U. Dau-girdienė, J. Gaidys, G. Gen-drėnas, J. Grybas, P. Imb-ras, M. Juškienė, K. Karo-sienė, I. Klevinskas, I. Mi-zarienė, J. Putrikas, P. Rai-nys, L. Rauduvienė, K. Ru-šinskienė, A. Stripeika, J. Vaicekauskas, K. Vaice-kauskienė, S. Večkys, P. Venta, J. Vėbra, M. Zeikus, E. Žilinskienė.

ATSIRADO "UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIS"

K. Preikšas viešai pasiro-dė tebesąs "užsienių reika-lų" ministriu Lietuvoje. Jis dalyvavo liepos 5 ir 9 d. į Vilnių atvykusių iš Ame-rikos ekskursantų sutikime ir buvo pažymėtas užsienių reikalų ministerio titulu.

"Užsienių reikalų" minis-terio pareigas jis perėmė iš

pensijon pasitraukusio Igno Gaškos, būdamas tuo pačiu metu ministerių pirmininko pavaduotoju kultūros reika-lams. Šių metų pradžioje buvo paskelbta, kad K. Preikšas irgi pasitraukia į pensiją (nors pagal amžių jam dar būtų ankstoka tap-ti pensininku). Jo vieton ministerių pirmininko pa-vaduotoja tapo paskirta Le-okadija Diržinskaitė - Piliu-šenkienė, o "užsienių reika-lų" ministerio pareigos liko nutylėtos. Kadangi "suverenių respublikų" užsienių reikalai sprendžiami Mask-voje, tai nenuostabu tokios respublikos "užsienių reika-lų" minisiteriją ir pamirš-ti...

K. Preikšas po to pa-skelbto išėjimo į pensiją viešai rodėsi tik vienu titulu: dainų šventės komiteto pirmininku titulu. Iš užsie-nių atvykstančias delegaci-jas (pavyzdžiui, iš Lenki-jos) sutikinėdavo P. Ro-tomskis (santykių su už-sieniais draugijos pirminin-kas), kultūros ministerijos atstovai, bet ne "užsienio reikalų" ministeris ar jo at-stovas.

Bet kai užsienio lietuvių spaudoje pasirodė patabų apie tylių "užsienių reikalų" ministerio Lietuvoje išnyki-mą, tapo prisiminta, kad K. Preikšas gi neatleistas ofi-cialiai iš "užsienių reikalų" ministerio vietos ir tos vie-tos dar niekas nėra užėmęs. Tad, pirmai progai pasitai-kius (draugams piligri-mams iš Amerikos atvyk-us), K. Preikšas ir atvyko į aero stotį, iškėlęs aikštėn kažkaip per nesusipratimą užsimitusį titulą.

CHICAGOS LIETUVIŲ SOCIALISTŲ VĖLIAVĄ ATIDAVĖ KOMUNISTŲ MUZIEJUN

Vilnies administratorius Jokūbas Pauliukas nuvežė į Vilnių Chicago lietuvių socialistų vėliavą ir atidavė ją komunistinės valdžios įsteigtam "istorijos-revoliucijos" muziejui. Vėliava ka-daise kruopščiai išsiuvinėta. Joje išsiuvinėtos dvi besi-sveikinančios rankos, aplink jas ažuolo lapų vainikas, o aplink vainiką ratu išsiuvi-nėtas užrašas: "Darbinin-kai visų šalių vienykitės, Lietuvių socialistų sąjungos 81 kuopa, Chicago, Ill., Amerikoje, Įsteigta spalio 14 d. 1907 metais".

Kuopos veikėjams persi-metus rusų komunistų pu-sėn, vėliava liko nebereika-

linga ir jie dabar atidavė ją į komunistinio muziejaus direktoriaus Leopoldo Re-šeliausko rankas. (LNA)

GYVENTOJŲ BŪKLĖ LIETUVOJE SUNKĖJA

Neseniai į Vakarų Vokietiją atvykęs mus informuoja: "Darbi-ninkų ir kolūkiečių gyvenimas dar sunkėja. Propaganda ir dik-tatūrinis režimas stiprus, Ge-resnės ateities nėra ko laukti. Žinoma, raudonesiems yra ge-rai. Jie stengiasi dar daugiau komunistų prisiauginti. Ypatingai mokyklinį jaunimą tempia ant savo kurpalo. Mokytojai, kurie dar buvo užsilikę iš senesnių laikų, beveik visi atleisti. Jaunesnieji mokytojai yra išėję komunistinę mokyklą ir ugdo jau-nimą komunistiškai.

Spauda ir radijas kasdien gie-da tą patį: planai, planai, įsi-pareigojimai, septynmečio planą reikia įsipareigoti per 5 metus. Kolūkyje karvė turi įsipareigoti, kiek pieno ji duos per metus (arba kiek melžėjos primelš), kiaulė--kiek turi paršiukų at-vesti. Vienu žodžiu, vien beprotišk planai.

Propaganda apie Chruščiovo "gėlę"--kukurūzus vyksta di-džiausia, nors jie ir neauga. Dėl plano neįvykdymo nukentėia daugiausia mažiausias ir žė-miausias--kolūkidėtis. Šiais me-tais žūt bnt propaguoja pralenkti JAV mėsos srityje, nors tai būtų tik popieriuje įvykdyta. Sniečkus prievartauja rajonus, rajonai ko-lūkius, o kolūkių vadovybės vargšus kolūkiečius. Tai tikra sniečkinė baudžiava!

Šiemet dar pasunkėjo kolū-kiečių būklė, nes nieko negali parduoti savo naudai, o turi pa-duoti kolūkio vardą. Režimas yra žiaurus. Kiek-vienam rajone kompartijos sek-retorius yra viešpats, savotiškas "karaliukas", kuris stengiasi pa-sižymėti žiaurumu, nes už tai Sniečkus labiau pagiria. Dau-gumas kompartijos sekretorių ir kitų pareigūnų yra rusai." Inf.

RUSŲ ROLĖ AFRIKOJE

Kongo krizė paskatino JAV valstybės departamentą pasku-bomis pradėti studijuoti so-vietų skverbimosi Afrikos kon-tinentan problema.

JAV ekonominė pagalba Afri-kos kraštams, galima sakyti, dar nebuvo pradėta. Pagal ligšiolinę valstybės departamento politiką, pagalbą jauniems Afrikos kraštams pirmoje eilėje turėjo tėti buvusios kolonijinės val-stybės, nors kyla klausimas, ar naujosios valstybės norės, kad jų ūkį dominotų buvusieji val-dovai.

Daugumas Afrikos lyderių, ku-rie pastaraisiais mėnesiais lan-

Baltos burės plazda, gervės duokit kelią... dainuoja Detroito jūrų skautų buriavimo kurso dalyviai, atlikdami praktiką gražiame Chamung ežere.

AMERIKA ĮSPĖJO RUSUS NELISTI Į KONGĄ

Sovietai grasina.- Lumumba kursto pavojų.

Jungtinės Amerikos Valstybės paskelbė nepaprastajame JT Saugumo Tarybos posėdyje, kad jos imsis kiekvienos akcijos, kuri bus reikalinga rusų karinėms jėgoms sulaukyti nuo įsibrovimo į Kongą.

JAV delegatas Henry Cabot Lodge pabrėžė: "Drauge su ki-

tais Jungt. Tautų nariais mes darysime visa, kas bus rei-kalinga, kad išvengus įsiverži-mo tų karinių jėgų, kurios nėra Jungt. Tautų kviestos. Tokios jė-gos, jeigu būtų įvestos, ne tiktai reikštų nesiskaitymą su Jungti-nėmis Tautomis, bet ir pavo-jingai pakenktų pastangoms Kon-gae įgyvendinti tvarką ir pasto-vumą."

Lodge kalbėjo po sovietų užs. reik. min. pav. Kuznecovo, rei-ka-lavusio, kad Saug. Taryba nu-statytų trijų dienų terminą belgų daliniams atitraukti. Kuzne-covas, kuris į nepaprastąjį Saug. Tarybos posėdį atvyko tiesiog iš Maskvos, pasiūlė rezoliuciją, reikalaujančią Jungtinių Tautų narius "respektuoti Kongo teri-torinį integralumą ir nesiimti jokių akcijų, pažeidžiančių tą teritoriją." Jis pareiškė, kad, jei "agresija" tęsis, būsią reikalin-ga imtis "efektingesnių prie-monių per Jungtines Tautas ir tas taiką mylinčias valstybes, kurios simpatizuoja Kongui".

Pastaroji pastaba laikoma pa-kartojimu ankstesnių sovietų pa-reiškimų, kad komunistinės valstybės duos karinę pagalbą, jei Kongas jos paprašys.

Kuznecovas kaltino Belgiją, kad ji bandanti "pasmaugti ir išdraskyti" jaunąją Kongo res-publiką. Jis kaltino, kad iš Briu-selio siunčiami lėktuvai su ra-ketiniais ginklais, ir kad belgų kariuomenė statanti fortifikaci-

jas, ruošdamosi ilgam karui.

Prieš Kuznecovą posėdyje kal-bėjo Belgijos ir Kongo atstovai, išdėstydami savo nusiskundimus. Kongo atstovas reikalavo sku-baus visų belgų įgulių atit-raukimo, Belgijos atstovas pa-reiškė, kad kariuomenė bus atit-raukta, "ka! tik Jungtinės Tau-tos praneš, kad taika ir ramy-bė atstatyta."

Tuo tarpu Leopoldvilleje premjeras Lumumba, pareiškė-damas abejones, kad Jungt. Tau-tos sugebės greitai atstatyti tai-ką, paskelbė, jog jo kabinetas nubalsavęs "tuoj pat šauktis So-vietų Sąjungos arba kito kurio Afro - Azijos krašto kariuo-menės", jeigu belgų kariuomenė nebūsianti tuoj pat atitrukta iš viso krašto.

Lumumba pareiškė, kad jis turįs Sovietijos premjero Chruš-čiovo užtikrinimus, jog sovietai ir Afro-Azijos blokas pagelbėtų greičiau ir efektingiau, negu Jungtinės Tautos, kurios į Kongą jau yra nugalėjęs 3,500 karių mėlynais šalmais ir tikisi, kad savaitės pabaigoje turės 10,000 karių kontingentą.

Belgijos vyriausybės kalbėto-jas Briuselyje pareiškė, kad bel-gų karių gabenimas į Kongą esąs sustabdytas, tačiau galis būti atnaujintas, jei tik būklė to pareikalaus. Belgija, kaip spė-jama, Kongo dabar turinti 6,000 karių, t.y. 2,000 daugiau, negu jų buvo ten prieš Kongo nepriklau-somybės paskelbimą.

LODGE PAMINĖJO PABALTIJĄ

KAIRĖJE: Detroito jūrų skau-tų suruoštų prie Chamung ežero buriavimo kursų dalyviai, ins-truktoriai ir remėjai. Sėdi: N. Naruševičiūtė, J. Juška, vadovė v.v. I. Laurinavičienė, J. Pus-dešrytė, A. Kilikivičiūtė, I. Bi-tinaitė. Priklaupę: vadovas A. Pesys, buriavimo kursų vadovas J. Baublys, vadovai A. Levanas ir E. Šimaitis. Stovi: Leipus, Sadeika, Šatraitis, Skautų Tė-vų Komiteto ir Detroito Liet. Or-ganizacijų Centro pirm. dr. Kazys Karvelis, V. Karvelis V. Šalkauskas, S. Šadeika, P. Misiūnas, V. Laurinavičius, A. Šlapkauskas.

JT Saugumo Taryba nutarė ati-dėti Kubos skundo prieš JAV svarstymą, kol bus gautas te-beposėdžiaujančios Amerikos Valstybių Organizacijos pranešimas. Kuba buvo apskundusi JAV, kad ji vykdomi "ekonominę agresiją" prieš Kubą.

JT posėdyje sovietų atstovas Sobolevas smerkė JAV politiką, pradedant Monroe doktrinos pa-skelbimu 1823 metais ir Meksiko karu 1846 metais ir bai-giant šiomis dienomis, saky-damas, kad prez. Eisenhoweris pareiškęs, jog JAV "tebelaikanti

Lotynų Ameriką jai priklausian-čia".

JAV delegatas Lodge pabrėžė, kad 1846 metais, Meksikos ka-rų laikų, rusai pavergė uzbekus, tadžikus ir turkmenus bei kitas įvairias Vidurio Azijos tautas. Jis pastebėjo, kad rusai vis dar tebelaiko priespaudoje tas tautas, o JAV paliko Meksiką prieš šimtą metų. Toliau Lodge išvardijo Sovietijos įvykdytą Latvijos, Lietuvos, Estijos anek-siją ir "satelitinį" Rytų Euro-pos valstybių statusą, kaip so-vietinės agresijos pavyzdžius.

Atominiai šnipai

FUCHSAS NUSPRENDŽIA PRISIPAŽINTI

1949 gruodžio mėnesį Klausas Fuchso bylą tirti pasiima apskrities kriminalinės policijos valdininkas James Skardon. Praėjus trims dienoms po Kalėdų, jis pirmą kartą susitinka su Fuchsu. Atominis fizikas atvirai prisipažįsta, kad jis, būdamas studentu, buvo išmestas iš socialdemokratų partijos dėl simpatijų komunistams. Bet ką tai pasako? Kai pradėdama kalbėti apie Fuchso veiklą Amerikoje, Skardon nusprendžia pastatyti tiesioginį klausimą:

--Ar New Yorke būdamas, tamsta turėjai ryšių su kuriuo sovietiniu valdininku arba sovietu įgallotiniu? Ir ar tamsta tokiam asmeniui teikė medžiagą apie savo darbą?

Fuchsas pasižymi (Skardoną, kaip boksūninkas, kuris gavo smūgį į galvą ir nepajėgė atsipeikėti porą sekundžių. Paskui jis atsako:

--Ne, kiek žinau.

--Pone Fuchsa, -- atsako Skardonas, -- ar tamstos atsakymas "ne, kiek žinau" nėra truputį nepakankamas, atsižvelgiant į klausimo svarbą?

--Aš nesuprantu, -- atkerta Fuchsas. -- Jei tamsta turi įrodymų, tai prašau juos išdėstyti arba apie juos pasiteirauti. Aš niekada net nepagalvojau apie špioną ir panašius dalykus.

Tik po Klausas Fuchso 38-jo gimtadienio, 1949 gruodžio 30, abu vyrai vėl susitinka. Ir šis pasikalbėjimas neatneša vaisių. Fuchsas neigia ir iš tolo atmetinėja kiekvieną įtarimą, kad informavęs sovietus.

Į jo klausimą, kas bus daroma toliau, Skardonas atsako:

--Apie tolimesnį darbą Harwelyje pasikalbėkite su direktoriumi Sir John Cockcroft. Aš nedarau jokių sprendimų.

Prieš Skardonui trečią kartą 1950 sausio 13 susitinkant su atominiu mokslininku, Fuchsas savo viršininką Sir John Cockcroft paprašo, kad būtų atleistas. Bet slapčia atominis fizikas tebesitiki, kad nenorės jo atleisti iš darbo.

Per kėtvirtąjį susitikimą sausio 24 Fuchsas pagaliau prisipažįsta, greičiausiai tikėdamasis, kad tuo būsią baigti visi nesupratimai.

--Jūs norėjote su manimi kalbėti? -- pradeda pokalbį Skardonas, -- Na, aš esu čia.

Fuchso poakiai pajudė, kaip žmogaus, kuris ilgai apie ką nors galvojo. Valdininkui svarbu iš Fuchso išpešti savanorišką prisipažinimą. Lemiamą įrodymų surinkimas gali labai ilgai nusitęsti, ir galbūt niekada nebus įmanoma jų surinkti. Todėl jis leidžia kalbėti patiam Fuchsu.

Tačiau tik po pietų iš Fuchso burnos pasigirsta lemiameji žodžiai:

--Pone Skardonai, aš noriu jums šį tą pasakyti. Aš nusprendžiau prisipažinti.

Skardonas parodo ranką į vieną fotelį. Abiem atsisėdus, jis klausia:

--Kada tai visa prasidėjo?

Dabar, kartą nusprendęs palengvinti savo sąžinę, Fuchsas yra visiškai ramus.

--Maždaug 1942 metų viduryje, -- pradeda jis savo išpažinimą, -- iš karto aš rusams teikiau tik

savo darbo duomenis. Bet jie norėjo žinoti vis daugiau, ir palaipsniui aš jiems pasakiau ir tai, ką galėjau patirti iš savo kolegų.

*

Skardonas vis tebeišlaiko formą. Jis traktuoja Fuchsa ne kaip špioną ir išdavimą įtariamą vyrą, kuris pagaliau nori prisipažinti. Pasikalbėjimas vis dar tebeturi visiškai laisvą pobūdį, tartum dūžentelmenai diskutuotų kokią nors sunkią problemą.

Viena nepaprastai stebina Skardoną: Fuchsas tebetiki, kad jis galės tęsti darbą Harwelyje.

--Aš turiu važiuoti į konferenciją su amerikiečiais, -- pareiškia jis, -- Tačiau jie neturi ko nors sužinoti apie mano prisipažinimą.

pažinimą, nes tai būtų nenaujinga mūsų laboratorijos tyrimams.

Valdininko veide nesujudą nė muskulų. Jis pripratęs prie komplikuočių situacijų.

--Teisingai, tai nebūtų naujina, -- pastebi jis, -- Bet ko jūs tikėtis iš manęs?

--Mes turėtume paskubėti tą reikalą galimai greičiau išsiaiškinti.

--Tai ir mano noras, -- sako Skardonas, -- Tačiau prieš tai aš turiu gauti jūsų prisipažinimą raštu...

Jau kitą dieną Fuchsas važiuoja į Londoną. Skardonas pasitinka jį stotyje. Vykdamas į karministerijos rūmus, jie plepa apie nereikšmingus dalykus. Tik valdininko kabinete jie pradeda kal-

bėti apie tikrąjį kelionės tikslą.

--Aš esu instituto mokslinės dalies viršininko pavaduotojas, -- diktuoja jis Skardonui. Paskui pradeda kalbėti apie savo vaikystę, tėvą ir motyvus: -- Aš žinau, kad dabar nieko negaliu pakeisti, bet bandysiu atitaistyti padarytą žalą...

Skardonas užrašo ir šiuos sakinius, neįterpdamas į juos jokių pastabų. Ateina vakaras, kol Fuchsas baigia savo pareiškimą ir Skardonas gali jam patiekti pasirašyti protokolą, baigiamą įprastine formule: "Aš perskaiciau šį parodymą ir pagal mano atmintį bei sąžinę jis yra teisingas."

Klausas Fuchsas pasirašo kiekvieną parodymo puslapį.

Bet vieno dalyko Fuchsas nedavė į protokolą: slapty atominės bombos techninių detalių. Jis tą paslaptį išdavė rusams, bet prieš karališkosios policijos valdininką tyli, nes tas neturėjo leidimo tokių dalykų klausyti.

(Bus daugiau)

Kodėl Pietų Amerikos kraštai negali ramiai valdytis ir taikiai gyventi?

IGN. ANDRASIŪNAS

kintis ir gyventi iš turtin-gojo malonės.

Šalia tų dviejų luomų, laikui bėgant, dar susiformavo smulkioji valdininkija, karininkija ir vidutinioji miestietija. Ši "naujoji klasė" yra daugiau linkusi savintis europietišką tradiciją. Ją žavi visa tai, kas ateina iš Europos. Dauguma tos klasės atstovų turi didelę norą Europą pamatyti ir joje pagyventi. Tačiau lėšų ištekliai neleidžia tai padaryti. Todėl nenuostabu, kad jie ieško būdų ir priemonių greitai praturtėti. O praturtėjimas galimas tik per pelningą biznį, arba, ypač karštesiems, dalyvaujant revoliuciniuose judėjimuose.

Bendrai tenka pabrėžti, kad beveik be išimties, visi Lotynų Amerikos gyventojai turi didelį gėdos jausmą i turą. Šiuo atveju jie yra nelyginant tie alkani, įsiutę vilkai, norį savo apetitą visom galimom ir negalimom priemonėm patenkinti. Dėl šitokio gyventojų charakterio galima labai lengvai daryti įvairius maištus, suirutes ir revoliucijas.

Be to, reikia atsiminti, kad apie 70% visų gyventojų yra beraščiai ir beturčiai, kurie visais požūriais priklauso nuo turliučių malonės ir jų geros valios nusiėkimo. Šitokia gyvenimo sąranga neleidžia išreikšti tikrosios gyventojų valios. Ir tą kraštų demokratiją būtų galima apibūdinti šitaip: laisvė dalyvauti valdžios rinkimuose, bet ekonominė belaisvė dėl savo rytojau.

Dar vienas labai charakteringas Lotynų Amerikos

gyventojų bruožas, kad tuose kraštuose, nežiūrint, kad iš žemės darbo gyvena apie 60% visų gyventojų, bet nesusiformavo toks ūkininkų luomas, kokį mes pratę matyti Europoje. Tuo reikalu galima rasti įvairių paaiškinimų, aplinkybių ir sąlygų. Pirmiausia Lotynų Amerikos žemdirbys ar lauko darbininkas yra karšto, nepastovaus būdo. Šiandieną jis verčiasi žemės ūkiu, o rytoj jis tą verslą meta ir ieško kitokio pragyvenimo šaltinio.

Be to, tų kraštų ūkiškojo gyvenimo raidoje susiklos-tė du luomai: didžiųjų latifundijų savininkai ir žemės nuomininkai. Daugu m o j e čia gera žemė neparduodama, bet išnuomojama. Tuo būdu apie 50% žemdirbių dirba nuomotą žemę. Nuomininkų sąlygos nėra lengvos. Paprastai ant išnuomos žemės sėjame 3-4 kartus ir vėliau ji paliekama dirvo- nuoti. Nuomininkas vėl turi ieškoti naujos vietos. Taigi šitokiose sąlygose negali augti ir bręsti pastovi ūkininkija. Dėl tos priežasties Lotynų Amerikos tautos negalėjo suformuoti savo gyventojų būdo, pastovių bruožų bei tradicijų. Ir šiandieną jos neturi tvirto kamieno, ant kurio galėtų grįsti savo valstybinio, kultūrinio ir ekonominio gyvenimo ateitį.

Pagaliau, ypač po pirmo pasaulinio karo atvykę emigrantai iš Europos į tuos kraštus atnešė savo tautų gyvenimo papročius ir europietišką stilių ir pažiūras į patį žmogų. Nepaprastai didelė socialinė nelygybė, ch a rakteringa ispaniškam stiliui, kuri kelia "krivinas" e v olucijas metropolijoje, nesvetima yra ir Lotynų Amerikos kraštams. Juo labiau, kad išaugusi "naujoji klasė", bendradarbiaudama su europiečiais emigrantais, yra pasisavinusi naują europietišką socialinį galvojimo būdą; pagal kurį matyti, kad ir jų kraštai būtų panašiai tvarkomi.

Dar reikia priminti, kad į tų kraštų vyriausybę sudarymą, o ypatingai į įstatymų leidimą, turi labai daug įtakos įvairių pramonininkų bei finansininkų sambūriai. Be jų, nė vienas įstatymas, kuris liečia tų sambūrių išdą, negali būti pravestas. O jeigu praeina, tai dažniausia baigiasi sukilimu, kuriame iškyla koks nors naujas generolas, kurį remia kariuomenė ir turtin-gųjų sąjūdžiai.

(Pabaiga kitame numery)

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

GRABLER MFG.
COMPANY

6565 BROADWAY

MICHIGAN 1-9260

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ažuolų apsupto vasarnamio erdviuose kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite, pasimaudysite švariausiame paplūdimyje iš visų ATLANTO pakraštyje esančių.

Tik per keletą minučių pėsčiam nuo vasarnamio pasiekiamas vandenynas — paplūdimys, kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis, šaldytuvais, maitintis vietoje. Maudymosi mokestis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS

515 4th Ave., Asbury Park, N. J.

Tel. PR 6-9783

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVISKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA

Kur tik besiruoštumė keliauti, tuoj susirikiu su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TRECIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas; Market 2-4867

VILA MEŠKA

BEACH ST.

MONUMENT BEACH

CAPE COD, MASS.

TEL. BUZZARD BAY

PLAZA 9-3251

Savininkai LUŠIAI ir VEITAI

ČIA GERIAUSIA PRALEISTI VASAROS ATOSTOGAS

VILA MEŠKA yra saulėtam Cape Cod, Mass., kurio krantus skalauja Golfo srovės šildomos Atlanto bangos.

VILA MEŠKA tikram poilsiui be rūpesčių siūlo:

- ☒ Ramią ir gražią aplinkumą.
- ☒ Erdvius ir patogius kambarius.
- ☒ Gerą ir sveiką maistą.
- ☒ Neaukštas kainas.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS
REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanaukas, Pres.

Sibiro tremtinio atsiminimai (30)

A. Valasevičius

ADMINISTRACIJA VISADA PALAIKO VAGIŲ PUSĖ

Susipažįstu su savo tautiečiais, kurių yra virš 10. Susipažįstu ir su kitais žmonėmis. Čia žmonės labai įvairūs. Skirstant pagal tautybę, neskaitant visų 16 respublikų, dar yra: lenkų, čekų, rumunų, vengrų, vokiečių, kinų, japonų ir korėjiečių. Čia ir yra ta tikroji sovietų skelbiama tautų draugystė.

Pagal nusikaltimus visi skirstosi į dvi dideles grupes: politiniai ir vagys, iš-eikvotojai bei chuliganai. Labai daug vadinamų karo belaisvių. Tai ne balaiviai, bet jų pačių kariai, kurie buvo belaisvė Vokietijoje ar kitur ir grįžo į savo tėvynę. Juos greit ir paprastai teisė. Paklausė, ar buvai priėmęs kareivio priesaiką. O priesaikoj yra pasakyta, kad turi nusišauti, bet priešui nepasiduoti. Ir neįpildžius šio įsakymo, ištrėmė neribotam laikui.

Dauguma teisti pagal 58 straipsnį. Jis skamba kitaip, bet trumpai pasakius — liaudies priešas. Šis straipsnis vadinamas nemirštamuoju straipsniu. Reiškia, jeigu padarysi kitokią nusikaltimą, tai už jį papildomai nuteis, o 58 straips-

Elektros monteris, gręždamas sieną, kitoj pusėj pergręžęs Stalino portretą, atsidūrė Sibire, kaip liaudies priešas...
Vyt. Raulinaičio iliustracija

nis taip ir pasiliks iki gyvos galvos.

Šiam straipsniui priklausė ir buvę partiečiai, kuriems atėmė partijos bilietą per taip vadinamus partijos valymus už nukrypimus nuo partijos linijos į dešinę ar kairę. Jie čia save laiko tikrais leniniečiais. Pasak

jų, Stalinas neina Lenino keliu.

Bausti už nusikaltimus turėję labai įvairius kaltinimus. Štai elektros monteris, kuris gręždamas sieną laidams praveisti pergręžė kitoj pusėj sienos kabojusį Stalino portretą. Profesorius, kuris per praktiką studentams išsitarė, kad iš užsienio pirktas mikroskopas geresnis. Iš Maskvos žurnalistas, parašęs netinkamą straipsnį. Buvę agitatoriai ir Spalio revoliucijos vete-renai. Jie savo nusikaltimų nepasipasakoja. Lakūnas, kuris pašovus lėktuvą nukrito prieš pusėj ir po penkių dienų per fronto liniją grįžo pas savuosius. Kareiviai, kurie nebuvę jokioj belaisvėj. Esą, jie buvo karo metu teisiama susidariusio išdavikiško teismo.

Tremtinių taip pat buvo įvairių. Tai atsėdėję lageriuose nuo 7 iki 15 metų ir neribotam laikui ištrėmti. Antri-atlikę bausmę kalėjime ar lagery ir ribotam laikui ištrėmti. Šiai grupei daugiausia priklauso vagys. Įvairių metų tremtiniai, prie kurių ir aš priklausau.

Pamiršau dar paminėti vietinius pilnateisius gyven-tojus, kurie čia sudaro trečdalį. Jie turi tokias pačias sąlygas ir teises, kaip ir mes. Tik jie nesiregistruoja komendantūroj. Iš jų sudarytas taip vadinamas partinis aktyvas.

Ukrainietis Griša Tarybų Sąjungos žmones suskirsto daug suprantamiau. Jis tvirtina, kad yra tik trys rūšys: kurie sėdėjo kalėjime, sėdi ir dar sėdės. Mes patys nesiskirstom tarp savęs nei tautybėms, tikiybomis ar pažiūromis. Mes žinom, kad yra dvi grupės — tai vagys ir likusieji.

Vagys skirstosi pagal savo gajaus. 1. Suka — šunys. Ši grupė vagia nuo visų ir turi vagių klausyti. 2. Vagys. Tai grupė, kuri vagia tik nuo turtingesnių. Jie pasisako su pasididžiavimu, kad yra vagys. Vagio profesija laikoma daug didesnėj pagarboj, negu eilinio darbininko. 3. Blatinieji. Tas žodis reiškia, kad jie turi be galo gudrų pasisekimą. Šitų yra mažai ir jie patys nevagia, o tik vadovauja kitoms grupėms. Jie save laiko inteligentais ir apsišvietusiais žmonėmis. Be to jie organizuoja užmušimus viršininkų ar meistrų. Tuo jie priverčia administraciją jų bijoti ir išpildyti jų reikalavimus.

Mes išeidami į darbą pinigų pasimam su savim. Likusį nesuvalgytą maistą paliekam ant lenčiukių, įtaisytų virš guolių, nes čia spintelių ar spintų nėra. Parėję iš darbo randam suvalgytą. Aišku, suvalgė tie, kurie nebuvo darbe ar tyčia pasiliko, kad pavogtų.

Kuris suvalgė mano duoną? — klausia kartą parėjęs Griša. Jie aiškina nieko nežina. — Išsižiok! — sako priėjęs prie vieno. Tam išsižojus jis trenkė į snukį.

— Už ką tu ji mušei? — klausia supuolęs vagys. — Aš į savo duoną įdėjau pridrožes cheminio pėštuko ir jo liežuvis mėlynas.

— Išsižiok ir tu! Tas neišsižioka, bet visi vieningai puola Grišą. Mes visi, kaip vienas, stojam į muštynes. Muštynės trumpos, bet spėjam sulaužyti paskutinius suolus. Apkulti vagys išbėga. Išmetam pro duris ir jų daiktus.

Čia pradžioj mūsų niekas netvarkė. Mes turim savus

Žalgirio mūšio sukakties minėjimo Chicagoje parado dalyviai

Dirvos nuotrauka

Savižudys

Adomas Vyčius

2

--Juk tau laikrodikas bus nebereikalingas. Anam pasaulį valandų neseka, ten, brolyti, amžinybė... Tad aš norėčiau pasiminti jį sau, ar tau galia geram prieteliui...

--Klausyk, tu nekantrus--aš dar nemiriau. Na, bet ką gi laikrodiką gali pasiminti... Visai dar naujas... Dovanuojau tau už gerą patarimą...

Aš atsikėliau, atidžiai peržiūrėjau jo paveikslus ir pradėjau po vieną juos nukabinėti.

--Tai ką! Tu ir paveikslus nori pasiminti?!

--Žinoma, Aš gerus paveikslus mėgstu. Tavo rinkinys puikus! Labai papuoš mano butą... --Na, žinai... Vis dėlto tugeris nachalas... Juk aš dar tebegyvas, Galėsi paveikslus pasiminti kai numirsiu...

--Kas gi man juos atiduos tada... Manęs gal ir į tavo kambarį nebeįleis. Kažin kam jie tada teks...

--Galėčiau testamente užrašyti...

--Kada gi tu jį rašysi, čia reikia notaro ar advokato, o be to

koks gi tau skirtumas ar dabar pasiminsi, ar vėliau... Pasiėmęs aš žinosis bent kad turiu, o pažadėsi--gal gausiu, gal ne... --Tu žinai, aš paveikslus labai branginu. Štai, šituose--šimonių ir žmuidžinavičių atsigabenau net iš Lietuvos, kitus gi čia įsigijau, pinigų negalėdamas... Tiek dėl jų dirbau...

--Tuo jie man vertingesni...

--Ne, žinai, taip negalima... Aš nesutinku! Tu geriau čia pabūk kol aš numirsiu... ir tada gabenkis...

--Kad mane čia dar policija užtiktytų... tasykis tada po teismus, samdykis advokatus, aiškinkis, kad ne aš tavo mirties kaltininkas... dar nuteis, ko gero... ne, brolyti, geriausia bus jei aš dabar į savo automobilį juos visus pakrausiu, namo parsivešiu -- ir bus viskas tvarkoj... Niekas nežinos, nė žodelio netars... --Aš baigiau nukabinti visus jo paveikslus, sudėjęs juos vienon krūvon prie sienos šalia durų. --Tiesa, būčiau užmiršęs, kur tu laikai savo meškeres? Norėčiau ir jas pasiminti...

GEDIMINO JANUŠONIO BYLA NIAGAROS TEISME

Gediminą Janušonį, kiaušiniu pataikiusį į Maskvos burmistrą Sobronnikovą, teisė Niagaros teismas. Apie tai Draugas rašo:

"Niagaroje, policijos teismo salėje įvyko šio Lietuvos teismo, sutraukęs per porą šimtų žiūrovų iš lietuvių, latvių, ukrainiečių ir kanadiečių bei amerikiečių tarpo. Advokatu buvo paskiriamas iš Toronto žymus kriminalinės teisės specialistas, Kanados federalinio parlamento narys, geras lietuvių bičiulis, Arthur Maloney. G. Janušonis teismo buvo kaltinamas dviem atvejais viešosios tvarkos drumtimu ir užpuolimu. Buvo iškviesta net dešimt liudininkų: trys policijos atstovai, dalyvaavę incidento ir suėmimo metu, trys kanadiečiai, kurie pažiūrėjo į Gediminą iš mokyklų ir darbovietės metu ir trys lietuviai: T. B. Mikalauskas, parapijos kapellonas, J. R. Simanavičius, Baltų Federacijos pirmininkas Kanadoje ir jaunolio tėvas Janušonis. Teisiamasis vykusiai nupasakojo incidento eiga

ir nedviprasmiškai patvirtino, kad jis sąmoningai metė kiaušinius į Maskvos burmistrą. Bet tai jis darė jokių būdu nenorėdamas jo fiziniai sužeisti, o vien moraliai tuo atkreipti visų kanadiečių dėmesį, kad bolševikų sveikavimas pažemina Kanadą, o atvykstant rusų neva oficialūs "svečiai" yra niekas kitas, kaip bolševikų agentai. Tą incidentą jis daręs gerai apgalvojęs, tai daręs bendram labui ir dėlto jaučiasi nekaltu prieš teismą.

Adv. A. Maloney jaunolio apkalbinėjime teisėjo akivaizdžiai puikiai panaudojo politinį momentą, supažindindamas teisimą su incidento psichologinėmis aplinkybėmis. Ilgoje ir gerai argumentuotoje gynybos kalboje, adv. Maloney padavė trejetą pavyzdžių iš Kanados teisės ir praktiškai atstiklį, kur panašiais atvejais taip pat buvo kaltinamasis iš teisimos. Advokatas lietuvių incidentą pavadino vienu iš nedaugelio incidentų, įvykdytų moderniaisiais laikais. Advokatas prokurorui net priminė, kad jaunolio pasielgimas yra norėjimas Kanadai padėti. Teismo prokuroras gerokai spyrsi advokato prašymui kaltinamąjį išteisinti: girdi, tai buvo "didelis įžeidimas oficialaus aukšto pareigūno iš svetimo krašto, už ką reikalinga mums kaltus nubausti". Veik pusantrios valandos užtrukusi gana įtempta byla, buvo baigta teisėjo sprendimu: jaunolis Gediminas Janušonis nuo abiejų kaltinimų pilnai išteisintas ir teismo byla nutraukta. Kadangi teismas išsiskirstė pertraukai, teismo salėje kilo entuziazmas "valio" laimėtojų.

Pažymėtina, kad adv. Arthur Maloney G. Janušonį gynė nemokamai.

Kitam numeryje: "Čia ir arklio gyvenimas nė kiek nelengvesnis".

--Meškeres?!

--Taip, meškeres. Tavo yra geresnės už mano. Galėsiu vasa-sarą panaudoti... Nors, tiesa, labai man bus skaudu bei gaila, kad neteksiu savo tokio ištikimo žuvavimo draugo... Kaip būdavo smagu! Ar atsimeni? Ankstyvą rytmetį, saulutei dar savo snapo iš už horizonto neiškišus, jau mudu drožiam rasotais laukais prie ežerėlio... O ten, meškeres įmetę, laukiam, kam gi iš mudviejų pirmas laimėkis teks... O čia, žiūrėk, jau kimba... Tau, žinoma, o ne man... Tau geriau sekėsi žuvaui... Tu patrauk... Ir oru švysteli sidabras, lašai byra... Egzempliorius... Ištraukė tiesiai man iš panosės... Ir taip tokia smagi, tokia nuostabi dienele, štai, jau slenka vakarop... Ir mudu su kupiniais žuvies kibirais -- namolia... Ne, žinai, geriau ir neprisiminti... Jau niekad, tur būt, niekad tokio žuvavimo draugo nebeturėsiu, kaip tu...

Jo skruostais riedėjo stambios ašaros ir krito ant marškinėlių...

--Išvažiuodamas, meškeres pasiimsiu, tu, rodos, jas rūsy laikai... Dovanok, Pilypėli, aš dar čia norėčiau pasižiūrėti... lengvai pastumiau jį nuo rašomojo stalo ir, atidares stalčių, be ceremonijų ėmiau vartyti ten sudėtus įvairius daiktus ir po-pierius.

--Štai, man šitas reikalingas! --sušukau, užčiuopęs storą albumą, kurį tuojau ir ištraukiau. Tai buvo jo pašto ženklų kolekcija.

--Ne, šito neduosiu! Joku būdu!

--Kam gi jis tau bus reikalingas? Ar į karstą su savimi imsi?!

--Atiduok, tuojau pat! Juk tokį rinkinį mažai kas ir beturi... Aš jį iš Lietuvos bėgdamas išsaugojau, kaip kildikį priglaudęs prie širdies, išnešiojau, į slėptuves bombarduojam vilkai, miegodamas po pagalve laikiau pasidėjęs, labiau už akies lėlytę daboju... O dabar tau atiduoti... Ne, niekadosi.

--Tas viskas nebesvarbu... jis dabar tau bus visvien nebereikalingas...

--Atiduok! --jis jėga ištraukė iš mano rankų albumą. --Aš nutariau dabar nebesižudyti. Atidėdau. Supranti? Kabink paveikslus atgal! Ar girdi? Aš nebesižudau!

Aš ėmiau kabinti paveikslus. --Ei, kaip tu kabini? Šimonį kabink čia, o štai ten Galdiką... Nieko nesupranta, o dar panorėję šitokius paveikslus sau turėti... O, taip, dabar gerai. Kaip galima šitaip nesiorientuoti... Ir laikrodiką nustūmk...

Tai buvo prieš aštuonerius metus. Dabar Pilypas Kiška jau suradęs savo bolševikų Sibiran ištrėmtą šeimą, kuri po didelių vargų jau sugrįžusi Lietuvon, dukros užaugusios--tikros paa-lės... Stuntinėja jiems stuntinius, rūpinasi, pats turi gerai apmokamą raštinės darbokažio-kioj didelės kompanijos atskaito-mybė. Apie savižudybę negalvoja ir nekalba... Ano, čia atasakoto įvykio nepaminė niekad... Vieną nedidelį paveiksluką man do-vanojo. Atnešė kartą, draugiškai ir ilgai spaudė mano rankas ir tarė, miledęs akis:

--Pasiikabink sau, man paveikslams sienų jau nebeužtenka...

Draugais esam, draugais būsim...

Neolituany stovyklos prisiminimai

Draugais amžiais paliksim! Tokie žodžiai girdėjosi paskutiniom dienom Korp! Neo-Lithuania stovykloje. Susirinkę studentai korporantai iš daugelio miestų, tą trumpą savaitę gyveno, kaip viena didelė, graži šeima. Išsiskirstė su ašarom, palikdami tas mielas dienas atsiminimui. Ir tik viena galimybė atgal sugrįžti — teliko minties sparnai.

Ir taip tos dienos man grįžta, kurias praleidau antroje Korp! Neo-Lithuanios stovykloje, vykusioje Christiana Lodge. Dar ir dabar girdžiu mūsų mažą korporacijos orkestrėlį repetuojant "Wagone Rate". Matau mielus draugus iš Clevelando, New Yorko ir kitur.

Prisimenu stovyklos iškilmingą atidarymą ir uždarymą, filisterių, svečių ir kolegų įdomias paskaitas ir pašnekesius, kurios dažnai nukėlė mus į brangią Tėvynę — Lietuvą. Taip pat matau mūsų repeticijas programai "Klubui Naktibalda II". Matau šokius ir girdžių dainas, pritariant korporacijos orkestrui, įdomius literatūros vakarėlius. Lyg beskaitau kasdieninius įvykius, įrašytus į "istorijos"

lapus, Naktibalda II laikraštyje. Tuoju po pusryčių, visi subėgdavom pasiimti to laikraščelio ir nekantraudami skaitydavom stovyklos gyvenimo įvairumus, lyg didžiausius pasaulinius įvykius. Prisimenu ir linksmesnius įvykius, nusišypsau ir matau juos visus, lyg jie čia pat vyktų...

Kartais susirinkę visi į 16-tą namelį naktį ir patriukšmaudavome. Stovyklos vadovas tada atskaitydavo pamokslėlį, gale pasakydavo "būkit geri" ir vėl mes buvom visi geri.

Stovykloje ežerėlis mums romantikos ir malonumo negailėjo. Plaukiojom laiveliais, o prie laužų susirinkę traukdavom dainas, išmokdami naujas ir prisimindami senas.

Taip tarp draugų — kolegų greitai praėjo tos kelios dienos, kurių prisiminimais ir dabar tebegyvenam. Bet štai, mūsų vėl laukia trečioji stovykla Christiana Lodge, laukia Naktibalda III, kur vėl visi suvažiuosim linksmi, dainuodami ir besišypsą, vedini tų pačių idėjų — Pro Patria!

Vita Aleksandrūnaitė

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People

THE YODER
COMPANY

Cleveland, Ohio

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Papienas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Kaip ilgai truks vergijos naktis?

JAV prezidentas, paskelbdamas praėjusiais metais pavergtųjų tautų savaitę, tuo savo žygiu pabrėžė ypatingą Amerikos vyriausybės susirūpinimą tais milijonais žmonių, kurie yra atsidūrę Sov. S-gos vergijoje.

Šios savaitės reikšmė pabrėžia ta aplinkybę, kad ji yra nuolatinė. Ji bus minima kasmet, iki šventa pavergtųjų teisė bus restauruota, kitais žodžiais — iki bolševikų okupuotos tautos bus išvaduotos iš Kremliaus priespaudos ir galės vėl tvarkytis savarankiškai ir nepriklausomai.

Tai mums duoda rimto pagrindo tikėti, kad didžiausioji laisvojo pasaulio galybė — JAV — mus nepaaukojo XX-jo amžiaus barbarui.

Tai stiprina mūsų viltį, kad palankiam momentui atėjus, JAV-ės visa savo galybe atsistos mūsų pusėje ir nulems šios bylos sprendimą naudai tų, kurių pusėje yra teisingumas.

Jei po Didžiosios Prancūzų Revoliucijos tautos ypatingai stipriai ėmė reikštis tautinis sąmoningumas Europos kontinente, tai po II pasaulinio karo tas tautinis sąmoningumas ėmė žadinti Afrikos ir Azijos žemynų tautas.

Esame liudytojai istorinio fakto, kad nepriklausomų valstybių šeima ateina vis nauji nariai.

Politikai samprotauja, kad kelerių metų būvyje dar 27 Afrikos tautos gaus nepriklausomybę ir galės džiaugtis savarankišku valstybiniu gyvenimu.

Bet būdinga yra tai, kad visos tos laimingos tautos, jau gavusios nepriklausomybę ar besitikičios ją gauti artimoje ateityje, yra šiapus geležinės arba šiapus bambukinės uždaros.

Tai vis tautos, kurios buvo arba tebėra laisvojo pasaulio globoje.

Neteko betgi mums girdėti, kad panašus laisvės procesas reikštųsi anapus tų uždangų. Priešingai — mes matome milžiniškas raudonųjų viešpačių pastangas tas vergijos uždangas stumti į laisvojo pasaulio pusę ir jų nepasotinamą apetitą ryti vis naujas aukas.

Šie du procesai — laisvinimo ir pavergimo — yra konkurenciniai. Jie yra vienas kitam priešingi. Būdami priešingi iš esmės, jie negali abu tuo pačiu metu plėstis ilgesnį laiką. Konkurencinis jų pobūdis ir jų abiejų tendencija plėstis tegali padiktuoti tik vieną išvadą: tie procesai turės susikirsti ir vienas jų turės užleisti vietą kitam. Taip, kaip naktis užleidžia vietą dienai.

Telieka tik klausimas — kaip ilgai truks ta vergijos naktis? Jos ilgis nėra saulės sistemos nustatytas.

Jos ilgį apspręs tarptautinių įvykių raida.

O svarbiausias politinių įvykių kūrėjas yra žmogus. Vienoks ar kitoks tų įvykių kursas ir greitis ar lėtesnis jų tempas priklauso nuo žmonių, savo rankose laikantių valstybių vairs.

Jie nulems istorijos raidą, kuri atneš sprendimą. Ir nebūtinai tos raidos atomazgoje turės būti karas. Tai galės būti evoliucija. O gal tai bus revoliucija. O galbūt jų kombinacija.

Bet viena yra aišku. Kurlink visa tai nukryps ir kaip greitai visa tai įvyks, priklausys nuo žmonių, savo rankose turinčių sprendimo galią abiejuose šių likiminių varžybų stovyklose.

Mums, esantiems laisvės stovykloje, likimas diktuoja du uždavinius:

(1) Visomis priemonėmis — darbu, aukomis, gyvu ir spausdintu žodžiu ir įvairaus pobūdžio pasireikšimais — ne tik tęsti, bet ir gyvinti Lietuvos laisvinimo akciją; (2) Rūpintis, kad vyriausybės tų kraštų, kur mes turime laisvės gyventi, būtų suinteresuotos pavergtųjų tautų išlaisvinimu iš raudonųjų vergijos.

Demokratijos kraštuose mūsų akcijai sąlygos yra labai dėkingos. Tik turėtume mokėti ir, svarbiausia, norėti jomis pasinaudoti.

JAV-se, pavyzdžiui, šie metai yra svarbūs rinkiminiai metai.

Neabejojame, kad abi partijos atsakingiems valstybės postams išstatys geriausius savo kandidatus. Bet ne visų jų pažūros bus vienodos ne tik vidaus, bet ir užsienio politikos klausimais.

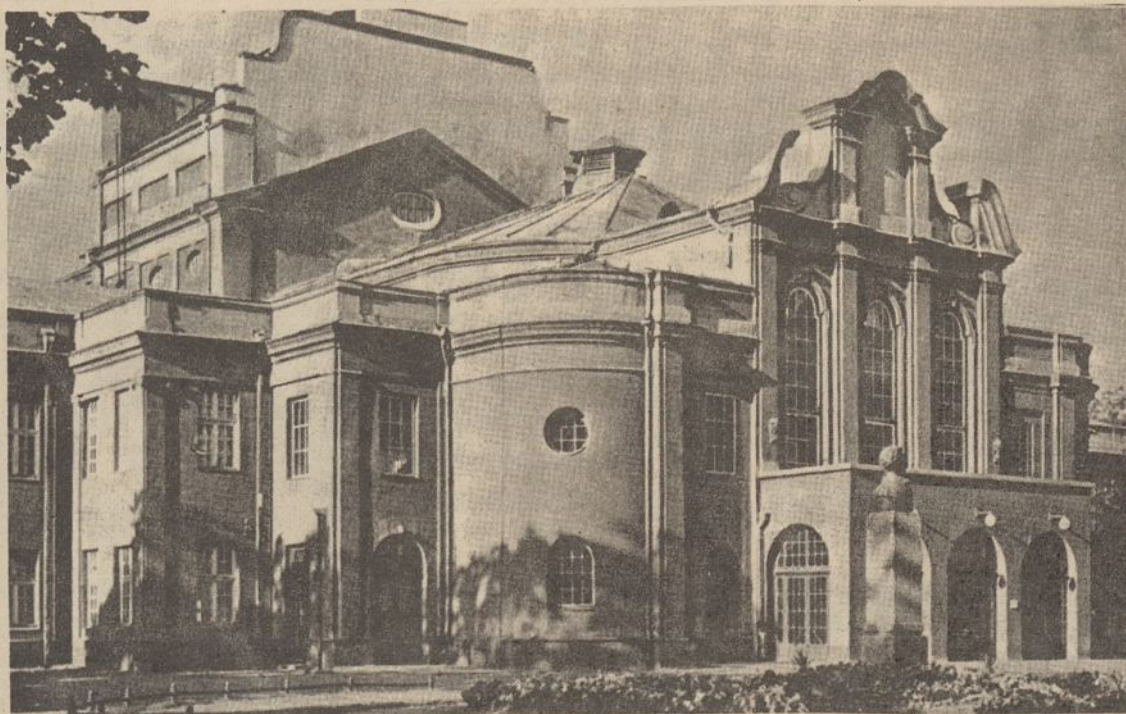
Mes, turintieji balsavimo privilegiją, turime teisę pasirinkti tuos, kurie, mūsų įsitikinimu, geriausia gali patautauti pavergtųjų tautų laisvinimo idėjai.

Tačiau tai didžiausias laisvinimo idėjai mes, pirmoje eilėje, turime tarnauti patys.

Turime vieningai ir gausiai dalyvauti ten, kur yra proga pademonstruoti mūsų ryžtą siekti švento idealo — Lietuvos laisvės.

Turime išmokyti, Dariaus ir Girėno pavyzdžiu, pakilti aukščiau pilkos kasdienybės ir asmeninių interesų ir bent dalį savo jėgų, savo poilsio ir savo pajamų aukoti tautos idealui, kuriam daugelis lietuvių paaukojo patys save.

Dr. J. Papienas

Valstybės Teatro rūmai Kaune, kur prieš 20 metų, raudonarmiečių durtuvams grūnuojant, buvo paskelbta "liaudies valia".

AŠ MAČIAU IŠ KUR ATSIDARO TOJI "LIAUDIES VALIA"

(Girdėjusio ir mačiusio liudijimas)

Susitikau tautietį, kurį paskutinį kartą buvau matęs lygiai prieš dvidešimt metų. Jubiliejiška proga. Neįmanoma buvo neprisiminti tų įvykių, kurie dėjosį tada, kai aną kartą buvome susitikę. Prisiminėme, kad štai visiškai artėja dvidešimtmetis nuo tos dienos, kada buvo paskelbta "liaudies valia" — padaryti iš Lietuvos Liteseserą...

--Aš mačiau iš kur atsirado toji "liaudies valia", --sako mano pašnekovas. --Visi tą žino, bet aš mačiau savo akimis, girdėjau savo ausimis. Juk žinai, viskas dėjosį teatre. Tai buvo spektaklis. O aš buvau užkulisiu to spektaklio metu!

Po to ne vieną vakarą praleidome jo "privatinės iniciatyvos" būdu sudarytame ir išsaugotame archyve -- muziejuje, vartydami užrašėlius, išskarpėles, net plokšteles, nuotraukėles... Visa tai, sako, kad neužsimiršti, o taip pat ir melagium kad niekas apšaukti negalėtų. Jei kas netikės, ar gintys, tai --prašau, pasiskaitykit, pasižiūrėkit, pasidžiaukyt: ar dar sakysit, kad ne taip buvo?

Tai štai ką man teko išgirsti. --Taip, aš buvau to spektaklio užkulisiuose. Rusai tada dar viešai nelabai norėjo rodytis, ir nežinojo, kur kas yra, o vietinių komunistų buvo nedaug, ir jie taip pat mokėjo daugiau agituoti, negu praktiškus darbus atlikti. Mes, kurie buvome prie kokių techniško pobūdžio darbų, buvome tikrai nepakeičiami. Tai geruoju, arba ir pagrasydami, reikalavo, kad dirbtume savo darbą, tik kad klausytumėm įsakymų.

Ruošėsi "liaudies seimo" posėdžiui. Septynios dešimtys aštuoni "atstovai" būtų lengvai sutilpę bet kurioje salėje. Pavyzdžiui, teisingumo ministerijos rūmuose, kur posėdžiavau vadindamasis "smetoninis" seimas --ten viskas tam tikslui buvo specialiai įrengta. O jeigu ten nenorėjo, būtų užtekę kurios nors kitos salės, pavyzdžiui, ateitininkų, neolituanų, darbo rūmų, universiteto ar net bet kurios gimnazijos salėje. Bet norėjo, kad tas posėdis būtų kiek galima labiau matomas, kiek galima triukšmingesnis: ne turinys, o įspūdis buvo pirmo vietos.

Dėl to buvo numatyta, kad seimo posėdžiui bus perduodami ir per radiją. Nors iš teatro radijo transliacijos būdavo nuolatinis dalykas, bet čia reikėjo specialiau pasiruošti. Na, žinai, mikrofonų išdėstymas stiprintuvai, laidai... Žodžiu sakant, reikėjo ar nereikėjo, bet jau atsirado kas jiems ten paaiškina, kad čia reikia specialiai pasiruošti.

Tokiu būdu ir aš gavau specialų leidimą seimo sesijos metu būti teatro patalpose, neišskiriant scenos ir užkulisių. Žodžiu sakant, specpareiškimas...

Bet išvakarėse kompartijos centre kažkas kažko išsigando ar taip sau pergalvojo ir pranešė, kad seimo posėdžių perdavimo per radiją nebus, nereikia, girdi, gausit informacijas ir jas skelbsit liaudžiai... Taip mano specpareiškimas liko kaip ir nereikalingas. Bet leidimo būti

teatre nesusiprato atimti... Na, tai mes, kurie tokius leidimus buvom gavę, jau pasirūpinom "turėti darbo" teatre ir be transliacijos... Tokiu būdu aš ir maišiausi kone ištisą sesiją to spektaklio užkulisiuose. Čia štai ir liko truputis užrašėlių, čia kitokių dokumentėlių... Štai--

LIEPOS 20 D. SPEKTAKLIO IŠVAKARĖS

Jau keturios dienos, kaip prasidėjo ir vis garsiau, vis daugiau matytis spaudoj ir girdėtis per radiją šūkį, kad Lietuva turi būti "socialistinė respublika". Šiandien Lietuvos žiniuose jau pradėjo spausdinti sovietinę konstituciją... Pavakariais radijas pradeda skubėti skelbti kompartijos uzsakytas rezoliucijas, kurių nespėjo išspausdinti laikraščiuose--vis aiškesni reikalavimai, "kad būtų įgyvendinta Staļino konstitucija", "kad būtų įgyvendinta tarybinė tvarka". Vakare vienas po kito kalba partiečiai iš centro, ir jie jau visai arčiau duoda instrukcijas "liaudies seimui",--instrukcijas, apie kurias prieš kelias dienas dar buvo draudžiama ir užsiminti. Kalbos baigiasi išvadomis: "Dėkimos prieš galingosios socialistinio sąjungos", "Suriškime savo likimą su tarybų sąjunga", "Liaudies seimas turi išgirsti liaudies troškimus..."

O sutemus, į Vasaros teatro patalpas.--Žinote, ten pat, miesto sode, šalia teatro pastato buvo iš lentų sukalta salė, kur vasarą vykdavo įvairūs, dažnai žydų ar rusų kalba, vaidinimėliai--koncertėliai,--taigi štai ir tas patalpas atžygiuoja kuopa raudonarmiečių ir tenai įsikuria nakvoti. Pačiame teatre ir aplink visą teatrą išsidėsto rusų enkavedistų ir vietinių saugumiečių sargybos. "Dramatinė įtampa" iš karto pasijuto, net keliolika valandų prieš spektaklį...

LIEPOS 21 D.

9 valandą rytą Miesto sodas, taigi ir bet koks priėjimas prie teatro, praeviams uždarytas. Aplink teatrą ir visame sode seklių--slapukų sargybos dar sustiprinamos.

Pusiau dešimtą "liaudies seimo" narius nugaleno prie 1926 m. gruodžio mėnesį sušaudytų keturių kompartijos vadų kapo. Ten Karolis Didžiulis-Grosmanas (lietuvių visuomenėje ligi tol negirdėta persona) "liaudies išrinktiesiems", jau aiškiai pasako, ką jie turėsį padaryti:

"Šiandien mes, liaudies seimo atstovai, turėsime išspręsti Lietuvos liaudžiai istorinės reikšmės klausimus, tai yra, konkrečiai nutarti panaikinti kapitalistinę santvarką Lietuvoje ir įgyvendinti socializmą, sukurti sovietų valdžią ir prisijungti prie didžiosios Sovietų Sąjungos šeimos".

Jiems tenai tebededant vainikus, tebedėginant pagiedoti internacionalą, (retas temokėjo!) apie 11 valandą, NKVD majoras pradeda iš Vasaros teatro patalpų vesti į patį teatrą automatais ginkluotus raudonarmiečių būrelius. Po nedidelį būrelį, diskreditiskai.

Aš "einu pareigas" apiescena. Teatre dar tuščia ir tylu. Majoras skirto kareivius į postus. Pasakysiu, įdomiai skirto. Už girliandų, už užuolaidų, už sukrautų dekoracijų, už stačiųjų šviesos rampų, už kulisių, ir orkestro "duobėje". Prezidento ložėje ir galerijose per naktį būdę civiliai apsirėngę enkavedistai dabar pakeičiami iš dalies naujais sekdais, iš dalies uniformuotais raudonarmiečiais. Iš viso į teatrą sueina apie 180 ginkluotų raudonarmiečių, bet tik keletas jų stovi matomose vietose. Kai visas teatras tapo taip "iškaštytas", šešis kareivius paguldė, spėkit kur! Ogi scenoje, po prezidento stalų Automatais atkreiptais į salę! Bet stalai tuojau buvo apiešti staltiesėmis, nukarusiomis iki pat grindų ir to šešetuko nežinančiam nebuvo matyti ne tik iš salės, bet nei iš scenos pusės.

Pusiau dvyliką, kai NKVD majoras dar kartą alyliai apžvelgė salę, ar viskas tvarkoj, ar viskas apčiupinėta ir apsaugota, buvo duotas ženklas leisti salėn "išrinktuosius" ir "svečius", kurie turėjo specialius kvietimus. Kvietimus -- bilietus į šį spektaklį tikrina ne teatro tarnautojai: tikrina rusai NKVD pareigūnai, padėdami prie jų pastatytų vertėjų, mokančių lietuviškai.

Greit prisipildė parteris ir galerijos. 77 "atstovai" (vieno nebuvo) išsibarstė parterioje tarp seklių, partiečių, komjaunimelių. Iš užkulisių žvilgtėrėjus į salę tačiau buvo visai nesunku atskirti, kas yra "atstovai", o kas tikrai Sniečkaus pakviestas "svečias". "Svečiai", ypač jaunikiai, kalbantieji rusiškai tam tikru akcentu, atrodė labai energingi, užsidegę, nekantrūs, ir labai savimi pasitikę. O kur pamatė klausykų pilnas ir pa-

NE TAS VISTASPATS

Vincas Paberžis iš Climax Dirvos 80 nr. įdėtaime laiške, nors ir abejodamas, teigia, jog Naujienų bendradarbis Vistaspats esąs Pronsks. Kadangi ten pat Vistampačiam daromas pelnytas priekaištas dėl spaudai garbės nedarančio plūdimosi, tai Juozui Pronsui, kadai buvusiam Lietuvos Žinių, vėliau Vakarų redaktoriui, Bangpūčiui ir Aklamačiui, sutapdinimas su Vistuopačiu bus padaręs visiškai nepelnytą nesmagumą. Vistaspats yra viešai žinomas lietuvių socialdemokratų veterano J. Vilkaičio vartojamas plunksnavardis.

Ta proga žodis ir dėl socialistų talkos komunistams. Man atrodo, kad apie tokius dalykus kalbant geriau būtų vengti plačiai apimančių apibendrinimų ir neperkeldinėti atsakomybės už vieno veiksmus kitiems ar visiems. Jeigu japonų socialistų šiuo metu atliekamas vaidmuo ir negirtinas, tai nebūtinai už tą turi atsakyti ir lietuviai socialistai. Tačiau į juos padarytoji aliuizija, regis, bus kažkaip pataikiusi į tokią vietą, kuriai apginti mūsiškiai socialdemokratai nerado jokių kitų argumentų, kaip tik išsiplūdimą. V. Paberžis, atrodo, bus skaitęs tik Vistopaties plūdimąsi Naujienose. Bet būtų jis paskaitęs Janušio Šedevrą Keleivįje! Tai bent "atremimas"! Paprastai tokiais atvejais sakoma "Jupiteri, tu pyksti, tai reiškia, kad tu neteisus". Bet šį kartą mūsiškių socialdemokratų reaguojimai pasirodė ne Jupiteriškai, o pusbėrniškai nepraustaburniškai. Ar tas įrodo, kad jie teisūs, nežinau...

S. Kirtiklis,

Brooklyn, N.Y.

simetusias akis, tai galėjai būti tikras, kad tai yra vienas iš "liaudies atstovų"...

Be 10 minučių 12. Pirmas skambutis. Posėdis netrukus turi prasidėti. Užkulisių pasipiktinimo pilnu balsu kalba Pakarkklis, Pozdniaikovo-Dekanozovo paskirtas teisingumo ministris. Nėra jo kalbos tekstas!

Pozdniaikovas, Sovietų pasiuntinys dar nepriklausomajai Lietuvai, ramina Pakarkklį: palauk, girdi, tuoj turi iš Maskvos atskristi lėktuvas, ten kalbos tekstas. Reiškia, buvo išsiųstas tvirtinti į Maskvą. O gal tenai ta kalba buvo ir parašyta, kas ten ją žino. Vienu žodžiu, Pakarkklis neturi kalbos ir nervuoja. Niunka (dabar vienas iš partijos sekretorių) patarinėja telefonuoti į Rygą. Girdi, gal tenai bus Pakarkklis kalbos tekstas prikludęs. (Reiškia, į Rygą irgi iš Maskvos kalbas lėktuvais siunčia, ir galėjo supainioti, kada kur priklauso!) Pakarkklis "šoksta į ambiciją" ir jau kone rėkaukdamas reikalauja, kad posėdžio atidarymas būtų nu-delstas, ligi paaiškės, kur yra jo kalba. Niunka, senas partietis, nepaiso "prbulžio" Pakarkklis ir spaudžia mygtuką, -- antras skambutis.

(Bus daugiau)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti!

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

Republic 7-8949

6350 S. ALBANY AVE. CHICAGO, ILL.

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti
• Vasaros VEDINIMĄ • žiemos ŠILDYMĄ
MONCRIEF Įtaisymo VISU METU
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA O

CleveLoans
HOME • AUTO • BUSINESS • PERSONAL
LET US HELP YOU
70 CONVENIENT, COMPLETE BANKING OFFICES

Smagu dainuoti gamtoje su paukščiais ir žiogais. Ps. Vanda Aleknavičienė moko skaites lietuviškų dainų Kernavėlės stovykoje.

POPIETIS PAS SKAUTES KERNAVĖLĖJE

(Išspūdžiai iš skaučių stovyklos)

Autostrada nuo Chicagos, lyg strėlė, šauna į šiaurę. Tik šimtas mylių. Už jų telkšo didžiulis Pewaukee ežeras ir jo pakrantėje dunkso šimtamėčiai ažuolais apaugęs slėnis. Pusrastių stovėj žalsvos palapinės slepiasi tarp šimtamėčių miškinų šakų. Ir žmogus nebežina, ar čia pakliuvai į Nemuno slėnį, ar prieš tave Zarasų ežero vaizdas, ar čia paneriai su buvusiais vaidinčių aukurais...

Papilkavusi autostrada sustoja po automobilio ratais. Paleidęs kojas į darbą taip nurieda per žolėtą pakalnę ir, peršokęs upelį ar peržingsniavęs virvinių tiltų, staiga atsiduri prieš nežinomus paslaptingos pilies vartus, kurių skyde aiškiai užrašyta: Kernavėlė. Belieka laukti, kol nuaidės trimtas, sužvangęs sunkūs riterių šarvai, atsidarys sunkūs pilies vartai ir vaišingas šeimnininkas pasitūlys midsaus ragą...

Stiprus švilpukas nutraukia susidariusią viziją, praplečia ažuolų ošimą ir nuskamba būdetojos komanda:

--Dainų pamokai visos sesės renkasi prie gojaus!

Realybė grįžta prieš akis. Tai ne pilies, bet skaučių stovyklos vartai. Iš visų aštuonių palapinių po pietų poilsio į rajoną pasipila sesės geltonkasės, visos vienosose mėlynose stovyklinėse uniformose ir už minutės rajone jau skamba IV Tautinės Stovyklos daina, vedama sesės Vandos. Tai Chicagos skaučių Kernavės tunto dvisavaitinė vasaros stovykla beveik šimtaprocentiniai sutraukusi jaunesniąsias skaites ir skaites.

Rodyklės su bajoriškų skydų įrašais veda į Krivaičių Kalną, už kurio laužavietė, stovyklos bažnyčia ir tankus krūmas. Iš krūmo sklinda kirvio smūgiai rodos, taip tiesiai į žaliarūbės šakas.

--Kur čia ta skautiška meilė gamtai, jei sesės taip kerta žalius krūmus--pasipiktinęs dėstau kelionės draugui Leonui, išgiręs kirvio darbą.

--Brolyti, čia tikriausia Kazė naują kelmą rauna stovyklos papuošimams, -- nesutinka su manim kolega, žinant sesės Kazės ypatingą meilę pionieriui. Spėlioti daugiau nebeteria. Krūmas staiga prasiskiria ir išlenda Kernavės tunto kapeliono kun. J. Raibužio galva.

--Sveiki atvykę! Prašau! mano palapinę, į svečius!

--Ar tai tu čia įsitaisęs Jonai? --krato ranką Leonas, stebėdamasis, kad krūmo viduryje stovi palapinė, o prieš ją kaladė, pūklas, krivis, peilis ir naujai padirbtas rūpiniojėlis.

--Stovyklai dievulį padariau, --šypsosi kapelionas ir veda mus atgal į rajoną.

Rajone nuskamba paskutinės dainos ir būriai gervų, kregž-

džių, zylių, kačių, lapių, silkų, ir varlių skambiu juoku vėl tvinsta per rajoną ir skuba į maudyklą, į vėsią ežero bangas.

--Ar su burtų lazdele tvarkai

--Kad tos viršininės stovykloje vis tokios piktos, o mamos namuose tokios geros, --toliau ieškau sesių silpnos vietos.

--Mūsų stovyklos viršininė visai nepikta ir mes ją mylim!

Kernavėlės stovyklos vartai, prie kurių budinti skautė pasitinka svečius.

šią stovyklą, --klausiu sesę komendantę, --kad tos laputės silkų dar nesuvalgė ir varlės ramiai sėdi svečiuose pas gerves!

--Brolyti, seseriška meilė ir kates su žylėmis prie vieno stalo susodina, --juokiasi komendantė. Po ažuolų dunkso aukuras. Virš jo, ažuolo šakose, baltuoja aitvaras. Ką, aitvaras? Ar aitvarai čia tiek daug sesių sunėšė?

--O ne, sesės pačios suvažiaavo, o šis gerasis aitvaras stovykla beveik visiškai suvalgė, --juokiasi jauna stovyklos viršininė ps. Vita Černienė, lydimą dar jaunesnio kernaviečių stovyklos štabo. Stovykla jau net 65 sesės.

Gervės nenusiteikė maudytis, nes šiandien nėra saulės ir neseniai skautaujančios sesytės tvarkosi palapinėje.

--Man atrodo, kad čia labai sunku stovyklauti ir, atrodo jūs visos čia sunkiai dirbat, --bandau sesių gervų atsparumą.

--O ne, čia labai gera stovyklauti, --beveik choru atkerta sesės.

Po skanių pietų reikia ir indus išplauti...

turi savo lietuvišką vardą, o pirmosios savaitės stovyklos fotografijos bei rašytos mintys išdėstytos lentoje prie štabo palapinės.

--Valdžia atvažiuo! O kur čia iškilmingas sutikimas, --į stovyklos rajoną įžingsniuoja trumpakelnis Vidurio Rajono vadeiva s. V. Vijeikis.

--Jei jau taip nori, tai galui su samčiu į puodą pabūgninti. Autoriteto pagerbimui, --šypsosi stovyklos virtuvės viršininė kartu su svečiu.

Staiga, lyg bičių spiečius, pasileidžia sesės per stovyklos rajoną. Nuo kalnelio su lauktu vėmis ateinanti, tik atvykusi turtininkė s. H. Plauškaitienė dingsta sesių būryje. Kiek juoko ir šaukimo visoms benešant sesę turtininkę aukštoje kėdėje, lyg tą kiniečių mandariną, tiesiai į rajoną, į aitvaro gojų. Sesių tolimesni pasirušimai lauzui staiga nutrūksta, kai prie vartų budinti sesė sušunka:

--Svečiai atvažiuo su karvojaus!

--Daktarą tik basą įsileisim į rajoną! Plevėlėje prie vartų išsitiesia batų eilė, už kurių basos dainuodamos sesės priverčia v. s. dr. K. Aglinską ir jo palydovus nuslauti batus. Rajono vadeivės v. s. dr. J. Aglinskienės atvykimą sutrukdė tarnyba sergančiam artimui, tačiau rytoj ir ji bus čia.

Suskamba dainelė Tėvas atvažiuo, sukasi rateliai, pučia vėjas, pinasi žilvitis ir daktarui nieko kito nelieta kaip "pajau-nėti" porą dešėčių metų ir, pasiračius kelių galus, atsilaukioti prieš sesių entuziazmą.

Jauniems sesių balseliams traukiant Lietuvos himną ir svečiams pritariant, nuslenka žemyn Lietuvos ir JAV vėliavos. Sesės, palikdamos riktuotę, paleidžia skambius šūkius, išreiškiančius skilčių gyvių charakteristiką.

Nors smulkus lietutis purškia, bet stovyklos pionierės sukuria nedidelį laužą prie pat ažuolo paunksmės, kuri stovyklautojas ir svečius puikiai saugo nuo lietaus. Programos vedėja sesė Vanda Aleknavičienė veda laužą ir sesių dainos skamba tvirtai ir vieningai. Sesės varlės prie lauželio susiveda visą savo giminę ir traukia varlių melodijas. Mažoji Eglė Aglinskaitė meistriškai deklamuoja Pumpurėlį. Neabejotinai talentus parodo jauna laužavėdė sesė Jurgita Stanaitytė. Sesės laputės vėl rado žulkį, katina, lapiną ir kaip dangus grūna, į laužo programą įtraukiami ir broliai jūrininkai, s. V. Vijeikis ir v. s. L. Knopfmileris.

Pro laužą pralekia blogųjų aitvarų dvasios. Vėl skamba dainos ir laužo užbaigai duodamas bendras sesių montažas, paruoštas ps. L. Luneckienės.

--Niekad nemaniau, kad taip mažos skautės pajėgia vaidinti taip rimtus dalykus, --stebisi vienas svetys. Lietuvos kunigaikštis su žilabarzdžio vaidilos patarimu stato Vilniaus pilį ir aukoja vaidilutę. Sekančiamse paveikse Tėvynei meilė rodo karvedė grafitė Plateraitė, bei mūsų sesės--broliai partizanai dabartinėje Lietuvoje. Montažas baigiasi sutartine Lietuva brangi kartu su visais ir dar vieną dieną Kernavėlės skaučių stovykla užbaigiama giesme -- Ateina Nak-tis.

ps. Br. Juodelis

Kaip rugio grūdas noko...

(Atkelta iš 5 psl.)

Jos daugumoje visai pamiršo patį romaną, kaip meno veiklą, ir nusidriekė į tolimus religinius, politinius, pasaulėžiūrinius išvedžiojimus. Ir tai ypač dėl to, kad autorius pridėjo tą nebūtiną prakalbą, lyg pabrėžtinai suteikdamas romanui tezinį, tendencinį pobūdį, lengvindamas "priešų" atpuolius ir visai nukreipdamas diskusijas į šoną. Kai kurie 19 amžiaus rašytojai romantikai, kaip Victor Hugo, irgi mėgdavo pridėti savo veikalams prakalbas, bet daugiau ribodavosi meninės pasaulėžiūros revoliucinių dėsnių iškėlimu. Šiais laikais toks užmojis irgi kartais dar panaudojamas, bet netaikomas sektinai.

"Tarp dviejų gyvenimų" romane autorius nebepridėjo savo prakalbos, tačiau... savo polinkio vistiek galutinai neatsisakė. Jis vistiek įvedė prakalbų ir prakalbininkų (to ideologinio, agitacinio, publicistinio elemento) į patį romano turinį. Romano nedraugišką kritiką, menininkai puristai ir dabar galės jam kibti į apykaklę, ir negalėčiau sakyti, kad meniniu požiūriu jie tuo atžvilgiu klustų. Tas prakalbinis ar publicistinis elementas tebėra yda, gal pati stambiausia yda ir šiame Alanto romane. Ir aš labai džiaugiasi, kad autorius ir partizanų vadas Domas Radvilas vieną tokią pas partizanus atsiradusį iškilmingą prakalbininką sparnuotų žodžių sakytoją profesorių Brūzgailą, greit nutarė išsiųsti atgal į miestą, įdant jis ten pristatinkit, užsimaskuotų, dirbtų savo sriatyje ir pats vienas toliau mistiškai filosofuotų.

Kaip žinoma, klasikinių tragedijų herojai, vilyčios ar kardo jau klaurai pervirti, dar per kelis puslapius sugeba grąžiausiai iškalbėti savo jausmus ir nemirtingas idėjas. "Toscos" Cavaradosi, prieš mirdamas, dar gali jaučio plaučiais išdai-muoti dramatišką arią "Aukso žvaigždės spindėjo"... Tad dar šiaip taip galėtume sutikti, kad dramaturginis ir vietomis "operininis" metodu sutaisyta Alanto romane enkavedistų sudaužytas senis Radvilas suspėja surikti: "Atkeršyk už mane, sūnau!" O ir Rūta, žūdamą rusų apsuptame bunkeryje, su laiminga šypsena dar gali prašnibždėti: "Būk laiminga, tėvyne, ir laisva, būk laisva per amžius!"

Bet nebesutiksime, kad narsus ir išmintingas partizanų padalinio vadas, --nors iš profesijos ir sparnuoto žodžio meistras, nes buvęs advokatas, -- galėtų ir turėtų savo atsisveikinimą užbaigti sentimentalios formos laikraštine prakalba. Radvilas, atlikęs pas partizanus savo svarbiausią uždavinį, faktinai dezertuotų, išvyktų įsiturėjotomis ar koku kitoku būdu, bet ne su sentimentalio prakalba, kur jis, nenurodymas šaltinio dar rai-diška! pacituotą partizanų dainos posmą, jog to laisvės brolių žygio "tėviškėlė nepamirš"...

Tai kažkas neleistinai trivialis. Tai beveik tas pats, kaip savo mokslingą knygą apie "Lietuviškąją išveiją" prėlatus M. Krupavičius ėmė ir dedikavo: "Tau, kryžiuojamoji Lietuvėle"... Valstybės vyrai, politikai, karvedžiai, o ir partizanų vadai tokiais mažybiniais malonybiniais žodeliais apie rimtus dalykus nekalba. Bent neturėtų taip kalbėti!

★

Negalėčiau lengvai autoriui atleisti ir tai, kad jis savo knygoje net dviejose vietose be reikalo pakaltė autentiškos partizanų dainos žodį--vietoį "birs", įstatydamas "brės". Tai keičia prasmę ir ne padidina, tik sumažina poetiškumą.

Ši daina buvo parašyta greičiausia gana įgudusio poeto, o ne šiaip kokio Varnalės (tragikoniškas, bet labai simpatingas partizanų stovyklos poetas romane). Iš tikrųjų, paskutinis tos dainos posmas taip skamba:

Laikas slinks į amžių tolą,
Rugio grūdas noks ir birs...
Jūsų žygio laisvės broliai,
Tėviškėlė nepamirš.

"Tėviškėlė" poeto lūpose skamba gerai, bet ne į užuovėją pasitraukiančio partizanų vado iškilmingoje prakalboje. Ir "birs" (birti) pakelimas į "brės" (brėsti) tik gadina šio pulkaus posmo poeziją ir žaloja jo pras-

mės nuostabią alegoriją. Kai nėra kam plauti, munoję rugių grūdai varpose byra žemėn--supūti, žvirbliams ir juodvarnams sulesti. Kaip jau ir daug, daug laisvės brolių kraujo lašų nutekėjo, išbūro žemėn. Ar tik plėšriems varnams ryti jų kūnus, ar tik raudoniems krliams sugerti jų kraują, ar visai veltui? Bet galbūt kai kurie tėviškės žemėn išbūrę rugių grūdai su-dygs atetyle naujais želmenimis. Galbūt ir dabar jie jau dygsta...

Šios kelios smulkios kritiškos pastabos, žinoma, neturi nei tikslų, nei galėtų sumenkinti Alanto veikalo prasmę ir vertę. "Tarp dviejų gyvenimų" romanas yra didingas, stiprus ir gaivus kūrybinis dokumentas dabartinės mūsų tautos, mūsų likimo ir mūsų pačių dvasios sūtemose. Ir nieko kito man nebūlieka, kaip tik melsti mielaširdingai! Detroito Fordą dar metams atleisti Alantą iš darbo, įdant jis gautų laiko parašyti antrąjį tomą, o paskui vėl dar metams, kad užbaigtų ir visą trilgijos užsimojimą...

ŽALGIRO MŪŠIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

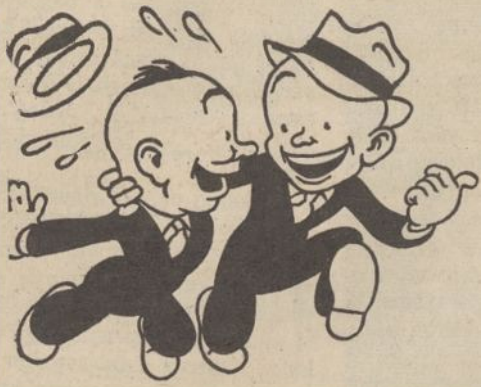
kūrusių šventojų žemė. Jį įkūrė Liubeko ir Bremeno miestiečiai Akonos miesto apgulimo metu (1191) ir jam iš pat pradžių skyrė uždavinį slaugyti vokiečius ligonis. Nors ir turėjo gavyes nuosavybių Palestinoje, tačiau ten neįsivertino ir savo veiklą nukreipė į Europą. Čia gavo valdų ir surado jį paskirti, atitinkančią veikimo dirvą Transilvanijoje (Burceno) krašte, kur turėjo vesti kovą su pagonimis kumanais. Čia jis neilgai veikė (1211-25), nes vietinių didikų intrigos ir ypač jo bandymas išsisukti iš vietinio vyskupo jurisdikcijos, paakino Vengrijos karalių Andriejų, kuris Ordinas buvo pakvietęs, jį išvaryti. Ordinas, išstumtas iš Transilvanijos, tuojau (1226) gavo pakvietimą iš Mozūrijos krašto kunigaikščio Konrado padėti jam nukariauti ir krikštyti pagonis prūsus.

Lenkų istorikai, k. a. O. Haleckis, S. M. Kučinskis ir kiti vis pabrėžia Mozūrijos kunigaikštį padarius klaidą kviečiant Ordiną. Konrado kaltinimas, jau Duglošo iš-keltas, naujoji istorijos mokslo šviesoj nepateisinamas. Mat, smerkiant Konrado žygį, paisomi vien vėlyvesni ordino įsikūrimo padariniai ir paleidžiamos iš akių tos aplinkybės, kuriose Ordinas buvo pakviestas. Iš tikrųjų, Konrado elgesys visai derinasi su ano laiko sąlygomis. Kariški ordinai anais kryžiaus karų laikais laikyti tinkamiausia pajėga kovoti su nekrikščiais ir tam jie buvo kuriami. Štai Ispanijoje, kur kovota su maurais, buvo bent trys kariški ordinai. O ir čia pat Padauguvy Rygos vyskupas turėjo įsisteigęs panašų kar-dininkų ordiną.

Pagaliau ir Konradas, jau kviesdamas kryžiuočius, įsisteigė Dobrynės ordiną (1228). Tad Vokiečių Ordino kvietimą diktavo Konrado laikio aplinkybės. Be to, vokiečių tautybės ordino pakvietimas derinasi su vokiečių plitimu ir rytais ir su jų dvasiškųjų vyravimu visuose vakarų slavų kraštuose, ne išskiriant nė Lenkijos. Kad Ordinas, vadovaujamas garsaus magistro Hermano Sazos, pasiūšaus virsti savaiminga valstybe, to Konradas galėjo ir nenumatyti. Jis nesuvokė iš anksto, kad Ordinas, Vakarų paramos dėka, netrukus išaugs į politinę galybę ir taps Lenkijos "amžinu" priešu.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Naujiems skaitytojams
Dirvos prenumerata
metams tik 8 doleriai!

VISI Į CLEVELANDO BALFO GEGUŽINĘ, rengiamą Neurų sodyboje liepos 24 d., pradžia 12 val.

Atsilankydamas gegužinėje pagelbėsi varge esantiems lietuviams Vokietijoje ir
už geležinės uždangos. Visi maloniai kviečiami.

Įėjimas - auka \$1.00. Jaunimui 50c

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Inž. P. Labanauskas, Amerikos Balso pareigūnas, tarnybos reikalais lankęsis Pittsburghe ir Chicagoje, kur įrekdavo juoston pasikalbėjimus su lietuvių veikėjais, grįždamas į Washingtoną buvo sustojęs Clevelande ir aplankė Dirvos redakciją.

• Julė Rastenenė-Baltrukonytė, iš Baltimorės, atvyko į Clevelandą ir dvi savaites praleis pas savo motiną ir seseris.

• Bronė ir Mykolas Gecevičiai, iš Baltimorės, atvyko į Clevelandą ir dvi savaites praleis pas savo motiną ir seseris.

• SLA seimas iš Clevelando buvo nuvykę: p. Praskevičiai, Miščikai atstovauti SLA 14 kuopai, Vl. Braziulis atstovauti 136 kuopai. Taip pat buvo nuvykę dainininkė A. Stempužienė, akompaniatorius J. Švedas ir juos pavėžinusi O. Karpienė.

• I. Vederienė su sūnum ir p. Plechavičienė vasarojo Floridoje ir lankėsi Floridos įdomesnėse vietose.

SIUNČIANTIEMS VAISTUS Į LIETUVĄ IR RUSIJĄ

Prašomi įsidėmėti, kad nuo spalio 1 dienos, visi vaistai, siunčiami į Lietuvą arba Rusiją, turės būti palydimi oficialių receptų, su antspauda sovietų medicinos įstaigų arba daktarų, turinčių teisę išduoti receptus gavimui užsieninių vaistų. Visi vaistų, arba dalinai vaistų siuntiniai, kurie pasieks rusų muitinės spalio 1 dieną arba vėliau, be minėtų receptų bus grąžinami atgal.

Kurie dažnai siunčiate vaistus savo artimiesiems nuo chroniškų ligų, patartina tuo tuoju pasirūpinti. Paprastu paštu vaistai, be minėtų receptų, nebus priimami nuo liepos 30 dienos, o oro paštu nuo rugpjūčio 30 d.

Globe Parcel Service, Inc.
1313 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Parduodamas namas,

1 šeimos, 2 aukštų, gasu šildomas su dvigubu garažu, 150 St. prie St. Clair. Skambinti (išskyrus sekmadieniais) MU 1-6259.

7 kamb., vienos šeimos namas

4 mieg., 1½ vonios. Netoli Naujosios parapijos bažnyčios. Atidaryta nuo 2 iki 6 P. M. Parduoda savininkas. Prašo \$19,500.
19214 Cherokee Ave., netoli E. 185 St.

PARDUODAMI NAMAI

Nela Ave. į pietus nuo Euclid Ave., dviejų šeimų po 5 kamb. Du irgi gražūs kamb. ant 3-čio aukšto.

E. 165 St. dviejų šeimų 6x4. Didelis sklypas. Du garso pečiai. Prašo \$17,900.

Noble Rd. arti prie Euclid Ave. dviejų šeimų mūrinis po 6 kamb.

Neff Rd. — 185 St. labai gražus vienos šeimos mūrinis iš 6 kamb. Galima įsigyti ir su mažu įmokėjimu.

Šaukite Paul Mikšys namų telef. LI 1-8758 arba office

KOVAC REALTY

KE 1-5030 960 E. 185 St.

• Ieškau pirkti gerame stovyje varoto automobilio (1955-1956). Siūlyti: GL 1-0883.

NAMAI PARDAVIMUI

3 šeimų 5-5-3, prie pat Naujos parapijos, gazo krosnys, geros pajamos, dvigubas garažas. Nebrangus.

2 šeimų 5-4 prie E. 127 gt., dvigubas garažas, gazo krosnys. Mažas pradinis įmokėjimas.

1 šeimos, mūrinis, Naujos parapijos rajone, garažas, gazo krosnis. 1 miegam. žemai, 2 mieg. viršui.

4 šeimų po 5 kamb. apartamentas, mūrinis, gazo krosnys, garažai.

Turime daug namų įvairiose miesto dalyse. Taip pat turime farmų ūkių.

Šaukite — Antanas Gailiūšis, tel. MU 1-7014, atstovas

EAST SHORE REALTY
780 E. 185 St. IV 1-6561 (85)

DEIMANTINIS SLA SEIMAS

Šią sukaktį derėtų tiksliai švęsti sekančiais metais, bet seimai susirenka kas antri metai, tad pagrindinis minėjimas įvyko dabar, 51-me seime, nuo liepos 11 iki 14 d. Pick-Roosevelto viešbutyje, Pittsburgh, Pa., o ištisi sekančieji metai paskelbti deimantiniais metais — veiklai plėsti bei įvairias iškilmes rengti apskrityse ir kuopose.

Seimo sudėtis

Garbės svečių ir įvairių bičiulių atvyko apie 40 asmenų.

Pildomosios tarybos, seimui rengti komiteto bei parengimų komisijos narių dalyvavo apie 50 asmenų, kurių dauguma — taip pat ir delegatai. Čia, prie šeiminių pareigų bene daugiausia savo darbais bus prisidėję 3-os apskrities ir Pittsburgho kuopų atstovai.

Kuopose išrinkta 184 delegatai. Suvažiavo 130 delegatų. Atstovauta JAV ir Kanados kuopos.

Vienos kuopos pasiuntė net po 7-8 delegatus (turbūt turtingesnės kuopos arba turtingesni atstovai), kitos — nė vieno. Nors ne visi delegatai galėjo būti visą laiką — vieni vėlavo, kiti anksčiau išvyko namo, vis dėlto bendras jų skaičius apytikriai taikėsi tas pats per visą seimą. Kritiko į akį maloni ypatybė, kad apie 35% visų besposėdžiaujančių buvo... delegatės.

Darbų eiga

1. Trečiosios apskrities pirmininkui St. Bakanui tarus trumpą įžanginį žodį, B. Pivarionienė supažindino seimą su oficialiais svečiais. Šia proga Susivienijimą sveikino Pensilvanijos gubernatoriaus ir Pittsburgho majoro atstovas D. Olbum, Allegheny apskrities viršininko atstovas J. Butler, čia pat įteikdamas Dr. M. Vinikui garbės ženklą, ir buvęs Fraternalių organizacijų sąjungos pirmininkas adv. Taptich.

Prezidentui P. Dargiui iškilmingai atidarius seimą ir paskyrus Mandatų Komisiją, dar buvo įgalinta kalbėti visa eilė lietuvių, žymesnių visuomenės veikėjų ir nusipelnusių Susivienijimui narių.

Išaiškinus delegatų teisėtumą, jie buvo aprūpinti atitinkamais ženklais su pavardėmis ir atstovaujamais titulais bei apdovanoti praktiškais, bet puošniomis, gražmenomis su įamžintomis lietuviškomis emblemomis.

2. Įtikinamai praskambėjo didžiavimasis tuo, kad tai esanti šiuo metu didžiausia savo narių skaičiumi lietuvių organizacija ir stipriausia savo piniginių išteklių pagrindais gyvybės ir sveikatos draudimo bendrovė visose JAV-se. Tai pripažinta tikrinančių valdžios organų.

3. Pildomai Tarybai paskelbus keletą patogesnių draudimo rūšių, ypatingai jaunuoliams ir vaikams, narių skaičius gerokai padidėjo. Netenka abejoti, kad artimiausioje ateityje dar padidės. Tikimės, kad išsižadės ir mažiau veiklios kuopos.

4. Bendrai imant, viskas praėjo gana sklandžiai. Labai ilga ir savaime paini darbų tvarka išsemta per 7 posėdžius. Reikia pripažinti, kad gyvas ir judrus prezidentas P. Dargis tikrai gabiai ir dažnai samojingai pagreitino visą eigą, o enciklopedistas — sekretorius Dr. M. Vinikas savo trumpais bei labai tiksliais aiškinimais kiekvieną kartą, be išimčių, nugalėdavo visą seimą.

Nemaža svarbių, principinių reikalų išspręsta, sumanymų išnagrinėta ir net

elementarių klausimų nevengta. Tikrai tesugeba delegatai, grįžę į savo kuopas, visa tai tinkamai išdėstyti ir įkvėpti nariams to entuziazmo, kuris taip kilniai viešpatavo seime.

5. Tiesa, kaip visur ir visuomet, pasitaikė vienas kitas nusižengęs prieš drausmę delegatas, t. y., pats nežinojo, ką kalba, ar bandė per ilgai kalbėti, ar net prieštarauti, nepaisant pirminkaujančio prezidento įspėjimų. Žinoma, tokie buvo lengvai nutildyti. Šiaip ar taip, seiminė Stovio, Skundų ir Apeliacijų Komisija negavo nė vienos bylos.

6. Bet ar ne gaila, kad truputį peršaltai pažiūrėta į lietuvių kalbos taisyklų? Gal būtų galima be didelių reformų, po truputį, palaipsniui atsisakyti nuo tokių klaidų, k. a.: įnešimas — siūlymas; susinešimas — santykiavimas žodžiu ar su įrašinėjimas; atsinešimas — lipšnūs arba šalti santykiai; svečią pristatyti ar net perstatyti (to introduce) — supažindinti, pristatydinti; sesija — posėdis; pervedimas vadovybės — vadovavimo perdavimas ir t.t. Atrodo, kad, turint noro, nesudarytų jokių sunkumų palengva pratintis vengti tokių klaidų.

Išvykos ir pramogos

Liepos 11 d. kitoje to pat viešbučio salėje SLA vadovybės vardu buvo surengtas priėmimas ir vaišės delegatams, jų šeimoms ir svečiams susipažinimo tikslais.

Liepos 13 d. nukeliavome specialiais autobusais į Pittsburgho universitetą. Ten — priešpiečiai su keliomis malonėmis, prakalbojo Stephen Foster Memorial salėje. Vėliau — lietuvių ir kitų tautinių kambarių lankymas. Ties kambariais naudojama, kaip auditorijos. Dabartinis lietuvių kambarys tikrai meniškai įrengtas. Lyg ir daugiau imponuoja, negu kai kurie kiti kambariai, savo kuklumu, brangiomis medžiagomis ir stilingais deriniais.

Tą pat dieną vakare — jubiliejinis banketas balių salėje. Gilaus įspūdžio paliko mūmose Lietuvos atstovo J. Kajecko sveikinimas. Kupina nuoširdumo p. R. Mitchell — Pittsburgho universiteto atstovė — prabilo labai jaukiai ir juo toliau, juo labiau parodė rimtą Lietuvos padėties ir lietuvių interesų žinojimą bei supratimą, pailiustruodama visa tai begale pavyzdžių, faktų ir širdį kuterančių momentų. Buvome labai suinteresuoti. Dar iš klausė ugnį prezidento P. Dargio kalbą ir poros šeiminių — al-bėtojų mandagumo apraškas, atidžiai sekė mūsų clevelandiečių — dainininkės A. Stempužienės ir akompanatoriaus J. Švedo — kalbų protarpiais atliekamą koncertinę programą. Banketas baigtas nuotaikingais šokiais.

Vladas Braziulis

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

CANADA DRY GINGER ALE

EX 1-8800

20 metų tos srities
praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service
TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2 OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

KAS IR KUR?

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdyba parėngė ir priėmė Savišalpos Kasos Įstatus. Pagal tuos įstatus bus įsteigta savišalpos kasa, kurios tikslas teikti nelaimėn patekusiems gražinamas paskolas.

• Jonas Kašuba, iš Great Neck, N. Y., baigęs studijas Rutgers Universitete, birželio 8 dieną, gavo mechanikos inžinieriaus (B. S.) diplomą. Kaip praėjusiam karinį ROTC apmokymą su teiktas ir armijos leitenanto laipsnis paskiriant inžinerijos korpusan. Universiteto, o lygiai ir karines studijas, baigė garbės pažymiais (with honors).

Sekančiais mokslo metais studijas tęs Illinois Universitete Urbano magistro laipsniui, kur yra priimtas ir asistento pareigoms.

• Dr. J. Grinius, Vasario 16 Gimnazijos direktorius, pasitraukė iš Bendruomenės Tarybos. Į jo vietą įėjo pirmasis kandidatas Step. Vyktintas. Dr. J. Grinius taip pat yra paprašęs, kad nuo spalio 1 d. jis būtų atleistas ir iš gimnazijos direktoriaus pareigų. Krašto valdybą tą prašymą patenkino.

• Sophie Barcus radijas Chicagoje Pavergtųjų Tautų Savaitę pradėjo specialia programa liepos 17 d. Joje kalbėjo Lietuvos konsulas Dr. P. Daužvardis, ALT S-gos vicepirm. Dr. J. Paplėnas ir kt. Liepos 18 d. buvo perskaitytas Lietuvos Nepriklausomybės Talkos atsišaukimas. Šios lietuvių radijo programos tvarkytojai dalį programos skyrė kiekvieną dieną per visą Pavergtųjų Tautų Savaitę šios savaitės reikšmei pabrėžti.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

JANINĄ VALIUŠAITIENĘ

su šeima, jos tėvui mirus, giliai užjaučia

Stamfordo Lietuvių Bendruomenė

JANINAI VALIUŠAITIENEI

su šeima, jos tėveliui mirus, reiškiamo nuoširdžią užuojautą

J. M. Biliūnai ir J. N. Čerekai

MARIJAI ENDRIUKAITIENEI

mirus, jos dukrai REGINAI JURKŪNIENEI, žentui Dr. JUOZUI JURKŪNUI ir anūkams nuoširdžią užuojautą reiškia

Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų Valdyba

• Iš Anglijos į Lietuvą Mas-kva nusivežė 14 raudonų lietuvių, kurie grįžę turės vesti propagandą, kad Lietuvoje dabar labai gerai.

• Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos suvažiavimas įvyks rugpiūčio 27-28 d. Vasario 16 Gimnazijoje.

ASBURY PARK

Čia atostogauja daug lietuvių

Lake Hotel, Asbury Park, N. J. dabar atostogauja Dr. Kanauka ir Dr. Alexander iš New York, Dr. Breen iš Rozel Park, N. J., Dr. Nor-kienė su vyru, Br. Buinys su žmona ir M. Čepulis su žmona iš Philadelphiajos ir Dr. Kungienė su vyru iš Newark, N. J. bei kiti.

Kaip žinoma, Anchor Room kiekvieną vakarą griežia puikus orkestras, tad nenuostabu, kad privažiuoja iš įvairių apylinkių lietuviškas jaunimas, tartum lyg į lietuviškus paren-gimus traukia, ir ten lietuviškoj aplinkumoj, smagiai praleidžia laiką.

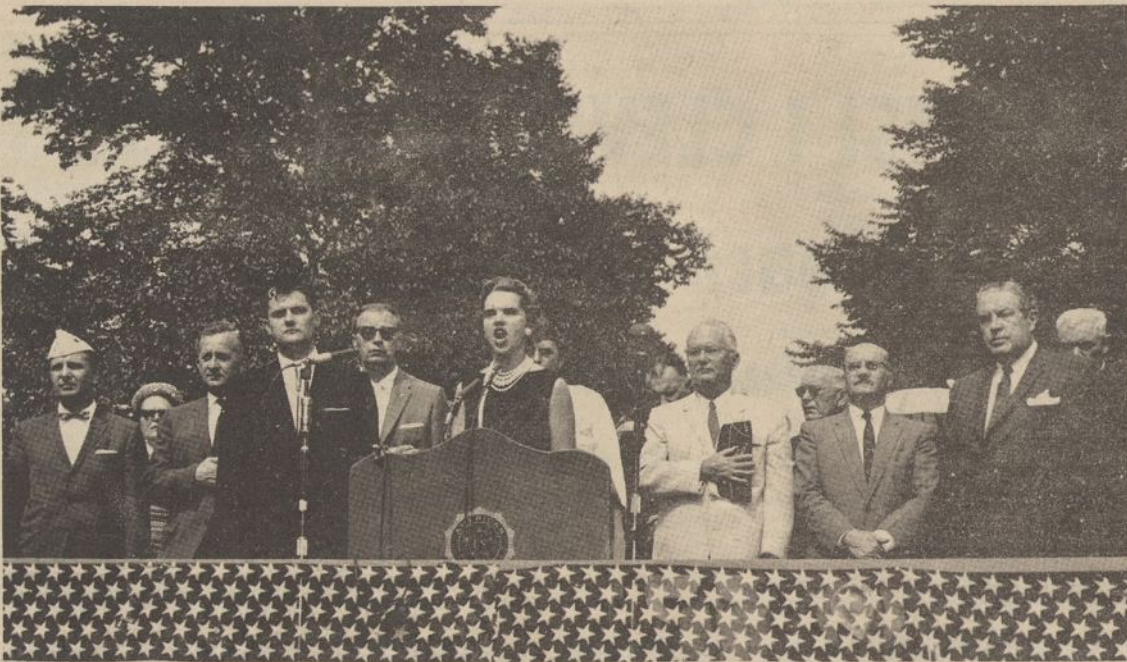
NAUJA GYDYTOJA

Dr. Marija Žemaitienė

Neseniai medicinos mokslus baigė ir liepos mėn. pradžioje gavo medicinos daktarės diplomą Marija Sutkutė-Žemaitienė.

Naujoji daktarė yra gimusi Šiauliuose, gimnaziją baigusi

Žalgirio mūšio ir Dariaus-Girėno skridimo sukakčių minėjimo Chicagoje garbės tribuna. Iš kairės: teisėjas A. Wells, A. Rugytė, Respublikonų partijos kandidatas į senatą S. Witwer, minėjimo programos vedėjas V. Adamkavičius, Grigas, Amerikos ir Lietuvos himnus giedojusi solistė G. Mačytė, Dariaus-Girėno veteranų posto kom. F. A. Gray, kun. A. Trakis, buv. kongreso atstovas E. Byrne, prel. Paškus, Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis, ald. Egan ir prel. Ig. Albavičius. Be čia išvardintų garbės tribunoje buvo ALT vykdomojo komiteto nariai, LB Chicago apyg. vald. pirm. J. Jasaitis, gen. P. Plechavičius, laikraščių redaktoriai, minėjimo komiteto nariai ir kiti.

Z. Degučio nuotrauka

Daugtūkstantinė minia Žalgirio mūšio minėjime

Liepos 17 d. Chicagoje iškilmingai paminėta Žalgirio mūšio 550 m. ir Dariaus-Girėno tragiškojo transatlantinio skridimo 27 metų sukaktys. Liepos 17 d. sutapo ir su visame krašte viešai paskelbta Pavergtųjų Tautų savaitė.

Šios iškilnės buvo skelbtos ir vėliau atžymėtos visoje Chicago spaudoje. Liepos 18 d. Daily Tribune ir Sun Times paskelbė, jog iškilnėse dalyvavo 20,000 žmonių. Visos iškilnėse paskytos kalbos įrašytos į magnetofonines juosteles. Amerikos Balso pareigūnas P. Labanaskas, šia proga, padarė ir visą eilę pasikalbėjimų su žymesniais Chicago lietuviais.

Iškilnės pradėtos pamaldomis lietuvių R. Katalikų ir protestantų bažnyčiose. Po pietų, 2:30 val. prasidėjo didysis minėjimo paradas. Parado priekyje, atviroje auto mašinoje, važiuojo Lietuvos konsulas Dr. P. Daužvardis su poniu ir gen. P. Plechavičius. Juos sekusiose auto mašinose sėdėjo kiti žymūs amerikiečių ir lietuvių pareigūnai.

Linkuvoje. Mediciną studijavo Heidelbergo Universitete, Vokietijoje. Mokslą baigė diplomu cum laude. Ten pat parašė disertaciją Literarische Zeugnisse aus der Geschichte der Anaesthetie. Apgimusį gavo medicinos daktaro laipsnį.

1957-1958 metais ji atliko interninę praktiką surgery, obstetrics-gynecology, medicine ir pediatrics. Nuo 1958 iki 1960 m. liepos 1 d. atliko medicininę praktiką anestezijos srityje.

Dr. Marija Sutkutė-Žemaitienė yra žmona garbingo ir tau-raus visuomenininko Aleksandro Žemaičio, pagarsėjusio vasarnamio--Lake Hotel, Asbury Park, bendrovės vicepirmininko. Jis, pagerbdamas savo žmonos pasišventimą mokslui, jai suruošė staigmenis vaišes, kuriose dalyvavo apie 15 artimųjų: Dr. Viktorija Valteikaitė su vyru kap. Berne--sprausminių lėktuvų lakūnu--instruktoriaus, Dr. S. Petrauskas, B. Vyliadas su poniu, J. Veblaitis su poniu, komp. J. Žilėvičius, V. Misiūnas, J. Reedy, J. Švedas, p. Markuvienė su dukra Irena ir kt.

J. Ž.

LIET. STUD. SAJ. CENTRINIŲ ORGANŲ RINKIMŲ REZULTATAI

1960-61 metų Lietuvių Studentų Sąjungos JAV centrinių organų rinkimų Rinkiminė Komisija pristatė sekančius davinčius. Į Centro Valdybą išrinkti: N. Remikytė, A. Budreckis, R. Stankauskas, G. Griškėnaitė, K. Paulikas, A. Bičiūnas, D. Audėnaitė. Kandidatais lieka: E. Sakalauskas, L. Kaufmanaitė, A. Pa-liokaitė.

Į Kontrolės Komisiją išrinkti: N. Udrys, V. Pajaujytė, R. Bublys. Kandidatais lieka: D. Nargelė, A. Simutytė.

Į Garbės Teismą išrinkti: R. Vėžys, T. Ivaškaitė, Z. Čikotaitė. Kandidatais lieka: N. Šal-kauskaitė, A. Plasevičius.

Chicagoje įvykusio Žalgirio mūšio ir Dariaus-Girėno skridimo minėjimo išvakarėse, Conrad Hilton viešbutyje susitiko Respublikonų partijos nacionalinio komiteto pirmininkas senatorius Thurston B. Morton ir minėjimo programos vedėjas Vladas Adamkavičius. Amerikiečių spauda sen. Thurston B. Morton mini, kaip galima Respublikonų partijos kandidatą į J.A.V. viceprezidento postą. Nuotraukoje V. Adamkavičius, įteikęs minėjimo programą sen. T. B. Mortonui, taria iki malonaus pasimatymo iškilnėse.

Z. Degučio nuotrauka

Parade dalyvavo lietuvių Dariaus-Girėno ir Don Varnas posto veteranai ir kitų postų nariai, lietuviai savanoriai kūrėjai, šauliai, ramovėnai, birutietės, skautai, neo lithuanai, ateitininkai, tautinių šokių grupės, sportininkai ir kiti.

Savo gausumu ir spalvingumu išsiskyrė skautai. Darniai, kaip ir pridera kariam, pasirodė ir gen. St. Dirmano ir plk. K. Dabulevičiaus vedama lietuvių karių Ramovė. Pažymėtina, kad, ramovėnų gretose matėsi keturi generolai. Tai yra minėtas Dirmantas, Rėklaitis, Musteikis ir Mieželis.

Parado dalyviai žygiavo 69-ta, California ir Marquette parko gatvėmis. Vėliau visi praėjo pro garbės tribūną.

Po parado, prie garbės tribūnos susitelkusi daugiatūkstantinė minia išklaušė Respublikonų partijos nacionalinio komiteto pirmininko senatoriaus Thurston B. Morton ir Lietuvos konsulo Dr. P. Daužvardžio kalbas. Invokacijas skaitė prel. I. Albavičius ir kun. A. Trakis, J.A.V. ir Lietuvos himnus sugiedojo G. Mačytė.

Sen. Thurston B. Morton kalba išklaušyta su dėmesiu, kelis kartus kalbą pertraukiant plojimais. Sen. T. B. Morton pradžioje išsitarė, kad šis minėjimas ir jo dalyviai simbolizuoja nemiršančius laisvės troškimus. Tolimesnėje savo kalboje, suminėjęs pavergtus lietuvių, latvių, lenkų, čekoslovakų, veng-rų, rumunų, bulgarų ir estų tautas, užtikrino, kad Respublikonų partija visada stovės už išlaisvinimą pavergtų tautų.

"Mes nenurašysime už geležines uždangos esančius milijonus žmonių. Jų laisvė visada turi būti mūsų tikslas." Tai žodžiai 1956 m. pasakyti viceprezidento Nixono. Šiuos žodžius pakarto-jęs sen. T. B. Morton pabrėžė, kad Respublikonų konvencijoje visi paksčiau duoti pažadai bus atnaujami.

Baigdamas savo kalbą sen. T. B. Morton pasakė, kad mūsų visų tikslas yra išryškinti laisvės troškimus ir pasakyti tiesą nesibijant pažeisti įprastas mandagumo taisykles.

kalboje konsulas Dr. P. Daužvardis sulygino komunizmą su senovės kryžuočiais, kurie brovėsi į svetimas žemes neva su tikslu išlaisvinti žmones iš pagonybės. Šiandien sovietai, pabrėžė konsulas Dr. P. Daužvardis, tokiu pat žūlumu okupuoja ir pavergia tautas, pasauliui melagingai skelbdami, jog laisvina darbininkiją.

Po kalbų prie Dariaus-Girėno paminklo sen. T. B. Morton ir Dariaus-Girėno posto komanderius F. A. Gray šautuvų salvoms palydint, padėjo vainiką. Šį minėjimą telegramomis sveikino Illinois gubernatorius W. Stratton ir Chicago burmistras R. Daley. Minėjimo pabaigoje padėkos žodį tarė minėjimo komiteto vicepirmininkas plk. A. Rėklaitis.

Visa minėjimo programa buvo pavyzdinga ir svarbiausiai ne-išvesta. Programai vadovavo Vladas Adamkavičius.

Čia pat esančioje Marquette parko aikštėje įvyko į oficialią minėjimo programą įtrauktos futbolo rungtynės. Žaidė LFK Lituanica ir LSK Taurus. Laimėjo 7:1 LFK Lituanica.

Rungtynės baigėsi apie 7 val. Tačiau žmonės iš parko ilgai nesiskirstė. Vakaras buvo nuostabiai gražus. Jau visiškai sutemus parke dar girdėjosi lietuviška daina. Traukė lietuviai dainą Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai--mastydami apie anuos laikus ir Vytauto Didžiojo galybę.

P. Ptr.

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasiteiraukite, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei ne--atsiųskite jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Gabrieliaus Rudavičiaus sukurta iš gipso 2,000 svarų Lietuvos kunigaikščio Vytauto Didžiojo statula, pagaminta žinomo Chicago lietuvių visuomenininko V. Šimkaus rūpesčiu ir pastangomis, buvo vežama Žalgirio mūšio minėjimo parade.

Z. Degučio nuotrauka